47ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2466 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 1912 ՄԱՐՏ 15-28

JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
54 Grand' Rue de la S. Porte 54
Constantinople

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՕՐՈՒ ԿՈՒՂՂՈՒԹԻՒՆ ԱՄԷՆ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱՊԸ ԱԼԻ ՃԱՏՏԷՍԻ, ԹԻՒ 54

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՈՒՂՂՈՒԱՆ ՁԵՌԱԳԻՐՆԵՐ
ԵՏ ՁԵՆ ՏՐՈՒԻՐ

Պաշտպան փաստաբան Մեծրրեան مدافع وكيل
ՀԱՅՏԱՐ ՐԻՖԱԹ

Մանզումէի Էֆքիար

ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԱՆԿԱԽ ՕՐԿԱՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

منظومهٔ افكار ارمنيجه يومى غزته
صاحب امتياز اوخانس فريد
اداره خانهسى باب عالى جاده‌سنده نومره ٥٤

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻԿ	ՏՐԿՆ.	ՎԵՑՄՍ.	ԵՌԱՄՍՑ.
Պարսից համար	80 Ղրշ.	45	25 Ղրշ.
Գաւառներու համար	80 „	45	25 „
Արտասահմանի „	25 Ֆր.	14	8 Ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՆԳԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 գրշ., մէկէ աւելի ծանուցմանց համար մանաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

Ներքին Կացութիւնը

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԻՃԱԿ. — ՕՍՄ. ՏԱՐԲԵՐԸ, ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ ՈՒ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ. — ՀԱՅԵՐԸ ԻՐԵՆՑ ՄԷՋ ԵՒ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՀԵՏ

Քաղաքական միջազգային կացութիւնը որքան ալ շահագրգռէ մեզ, անշուշտ չէ՛ կարող ա՛նքան հետաքրքրել մեր միտքերը, որքան կը հետաքրքրէն այս միջոցիս, Թուրքիոյ ներքին վիճակը, զանազան կուսակցութիւններուն ցոյց տուած ոգեւորութիւնը, շարժումները, մանաւորաբար հայ կուսակցութիւններուն նախ իրենց մէջ՝ իրարու հանդէպ՝ ապա կառավարութեան և ոչ-հայ քաղաքական տարրերուն հանդէպ բռնած ընթացքն ու ցարդ յայտնուած փոխադարձ ուղղութիւնները։ Ամէն երկրի մէջ ալ դիւանագիտական-քաղաքական դէպքերը մեծ ու խոշոր ազդեցութիւններ, տպաւորութիւններ յառաջ կը բերեն ժողովրդական խաւերուն վրայ, որոնք կարծես մագնիսացած նոյն ազդեցութիւններէն, նոյն տպաւորութիւններէն յաճախ իրենց առօրեայ զբաղումներն ալ կը մոռնան, օրինակի համար, Անգլիոյ և Գերմանիոյ մրցակցութեան պայմանները, և ասոնց մէջ պատերազմ մը ծագելու հաւանականութիւնները քննելով, քննադատելով։ Մենք այս երեւոյթին իմաստասիրական պատճառները չէ՛ որ պիտի ուսումնասիրենք. բաւէ յիշել թէ մենք, Արեւելքցիներս, մանաւորաբար Հայերս, ուրիշ ո՛և է ազգէ աւելի այս երեւոյթին ենթակայ եղած ենք հեռաւոր տարիներէ իվեր, և այսօր ալ կը շարունակենք ըլլալ։ Այս վիճակը ունեցած է անշուշտ իր քնական և անխուսափելի հետեւանքը. մինչդեռ արեւմտեան ազգերը իրենց ներքին քաղաքական կեանքը ունին, իրենց զանազան կուսակցութիւններով կը զբաղին, իրենց մասնաւոր ալ ամէն բանէ առաջ ներքին գործերը, ներքին հոսանքները կը քննէ, ստեղծելով «հանրային կարծիք մը», և զայն զօրացնելով հեռագիրներ, արեւելեան ազգերուն մեծ մասը բոլոր այս ոգեւորութիւններէն, ուժերէն զուրկ մնացած է. պէտք չէ զարմանալ ուրեմն թէ մեր մէջ հանրային կարծիք կոչուած ժողովրդական ուժը գրեթէ գոյութիւն չունի, քանի որ այսուժը նախ երկրի մը ներքին գործերուն շուրջը ծառայ կ'առնէ, կ'ընդլայնի, և ապա կը տարածուի արտաքին գործերու նախապատրաստուած վիճակ մը ունենալու համար, մեծապէս քաջալերուեցան ոչ-իսլամ ազգերուն ազգային ձգտումներէն, եւ թէ՛ ընտրական պայքարին մէջ, եւ թէ՛ այս պայքարէն անկախ և ազգային կրօնական և այլ հասարակութիւններու իրաւանց շուրջ մղուած տարբեր պայքարներու մէջ նշանակելի ընթացք մը ունեցան։

Օսմանեան կոչուած բոլոր այս զանազան շահերու՝ հոսանքներու մէկդիմէկու բաղխումը իր տարօրինակ հանգամանքովն իսկ չպիտի պակսէր իր ներգործնակ քաղաքական ընթացքը ունենալէ, եթէ իւրաքանչիւր տարբի ազգային շահերու սահմանէն դուրս անձնական նիւթական և կամ ընկերային ու պաշտօնական դիրքի նկատումներ՝ շահերու խորունկ հակադրութիւն մը յառաջ բերած չըլլային։ Ո՞վ է իրաւացին, ո՞վ է անիրաւը, ո՞ր կուսակցութեան տեսակէտը հիմնաւոր է և համաձայն օսմանցիութեան գաղափարին. այս մասին կարելի չէ որոշ պատասխան մը տալ, որովհետեւ բո՛ւն իսկ օսմանցիութեան գաղափարը գործնական տեսակէտով նոր ըլլալով, այս գաղափարին տարածութիւնն ու սահմանները դեռ յստակօրէն որոշուած չեն։ Ուրեմն, մեծ յանդգնութիւն մը ցոյց տուած պիտի ըլլայինք, եթէ այս անորոշ կացութեան հանդէպ վճռական դատաստան մը յայտնէինք օսմ. տարբերուն՝ իբարու դէմ մղած պայքարին բնոյթին և այս պայքարին հետեւանքներուն ա՛ր առութեան բնական և իրաւացի ըլլալուն մասին։

Եթէ յիշեալ պայքարին տեսական դաշտը ձգելով, պահ մը գործնականին անցնինք, պիտի ըսենք որ այս պայքարը արդէն զուրկ ըլլալով գործնական կազմակերպութենէ, արեւմտեան երկիրներու մէջ նմանօրինակ վիճակէ մը անկախ ելնելք արդիւնքը անշուշտ չէր կրնար ապահովել մեր երկրին մէջ։ Միութեան և Յառաջդիմութեան Բ. Օմիթէն յաղթած է, և կամ ունեցած, ինքզինքը ցոյց տալու գործնականին մէջ, իր հակառակորդին վրայ արդէն առաւելութիւն մը ստացած է, առաւելութիւն մը որ չէ թէ միայն ժողովրդական բոլոր խաւերուն վրայ կ'ազդէ, այլ մէկէ աւելի խոհական և մտաւորական շրջանակներու վրայ ալ իր դերակշիռ հակադրութիւնը ներգործելի երբէ՛ք չէ զլկուած։ Եթէ այս կացութեան վրայ Միութեան և Յառաջդիմութեան կուսակցութեան աւելի հին, աւելի ճարպիկ կազմակերպութիւնը աւելցնենք, նոյն կուսակցութեան ներկայ ընտրական յաջողութիւնները անշուշտ բացատրելի պիտի դառնան, քանի որ, միւս կողմէ, օսմ. զանազան ազգերու մտաւորական, քաղաքական կրթութեան ներկայ մակարդակը թոյլ չի տար որ ընտրութիւններու շուրջ յարուցուած պայքարը աւելի ներգործնակ, աւելի հանդարտ կերպով ընթանայ, և Օսմանեան Սահմանադրութեան ոգին յարգուի անպայման։

Մինչդեռ իսլամ քաղաքական կուսակցութիւնները վերջապէս անխնայ ջախջախել կը ջանան, մենք, Հայերս ի՞նչ կ'ընենք, մեր մէջ, և ի՞նչ է մեր ուղղութիւնը կառավարութեան և յիշեալ կուսակցութիւններուն հանդէպ։ Այս փափուկ հարցը անշնչատ և մանրամասն ուսումնասիրութեան մը կը կարօտի թէև, սակայն կրնանք ըսել այժմէն թէ, եթէ ոչ-իսլամ հասարակութեանց մէջ յիշեալ փոխադարձ ջախջախիչ պայքարէն ա՛լ աւելի սուր հանգամանք ունեցող պայքար մը կայ, այն ալ մեր ազգ. կուսակցութիւններուն միջև մղուած պայքարն է։ Ինչ ըրինք, մենք՝ Հայերս շուրջ չորս տարիէ իվեր, ինչո՞վ զբաղեցան մեր ազգ. ժողովները այս ժամանակամիջոցին մէջ. դրեթէ ոչինչով. և կամ, աւելի ճիշդը, կարգ մը ազգ. ընտրութիւններու շուրջ անձնական բուռն վիճաբանութիւններ յարուցուելով, ազգային բոլոր ուժերը անդիմօրէն ցաւութեան մատնելով։ Եւ որովհետեւ ազգերու ընկերային և նիւթական անկումը նախորդող անկումը՝ բարքերու անկումն է, դոնէ արիութիւնը ունենանք խոստովանելու թէ մենք բարքերու տեսակէտով բարոյապէս անկեալ ազգի մը պատկերը, տեսարանը կը ներկայացնենք այսօր։ Սկզբունքները մեր մէջ բնաւ արժէք չունին, և եթէ մենք գտնենք յիշել ուզենք, անպատճառ անձնական շահ մը, ակնկալութիւն մը պաշտպանելու և զայն արդարացի ներկայացնելու փափաքը կը սնուցանենք։ Մէկ խօսքով, մեր մէջ անձնական կիրքերը, էնթրիկները, պաշտօնի մը մեզ շնորհած դիրքէն անձնական նկատումներ յարգեցնելու աղտոտ սովորութիւնը շա՞տ աւելի տարածուած կ'ուզեն, քան թէ մեր իսլամ հայրենակիցներուն մէջ։ Մեր այս ազգային անարը իր բոլոր ցաւալի հետեւանքներով թէ մեր՝ կառավարութեան հետ ունեցած յարաբերութիւններուն, և թէ՛ մեր ազգային հասարակութեանց ու ժողովներու մէջ անպատմ մը եւս իր դիրութիւնը ցոյց տուած ըլլալով, մենք ալ այսօր՝ նոյն իսկ ընտրական ներկայ պայքարին մէջ, կարեւոր և ներգործնակ ուժ մը ներկայացնելէ չատ հեռու մնացած ենք։ Այսպէս, մեր ազգային խնդիրները, մանաւանդ գաւառներու Հայոց կացութիւնը հետզհետէ մեծ ուշադրութիւն ունեցող հարցերը նպաստաւոր և արդիւնաբեր պայմաններու մէջ հետապնդելու միջոցներէն բոլորովին զուրկ մնացած ենք։

Այս անկերպարան վիճակէն եզրակացութեան մը յանգելու դրդիչ մեր ընթերցողներուն կը ձգենք։

Ա. Տ. Ա.

Գաղթականներու Կեանքէն

«Մանզումէ»ի ընթերցողներուն գաղափար մը տանք հիմա թէ ինչ՛ը կը կրեն հայ գաղթականները, արտասահմանի զանազան նահանգներուն մէջ։

Ակոնք Նաթալիէն

Ուսարիոյ Ամերիքանա ընկերութիւնը հո՛ս ալ ունի իր մասնաճիւղը։

Հոս աւելի նրբացուած ծայրագոյն ասպիճանին հասած է խարդախութիւնը, մանաւանդ իտալացի «Գարագէզ»ներու միջոցով։

Ներ, հի անդ, այր ու կին, իրենց գաւակներուն թեւէն քաշած, սպին անցին կը պլտան բարձրաձայն թուղթերէն խօսելով, Ա. Ա. ընկերութեան գրասենեակը կը հարցնեն, սակայն Իտալացիները, դեռ անծանօթ այդ իրենց օտար հրնչումներուն, կը ծաղրեն զանոնք։

Մինչդեռ՝ զարմի վրայ են։ Մէկ քանի անփորձ տղաներու պուխ անցած, կ'սապէնորդն կոխկռնելի տեղեր, այնպէս որ, քանի մը ժամուան մէջ, խե՛ղճ դատապարտեալներ, կողոպտուած կը վերադառնան Ընկերութեան պանդոկը (?)

Ցերեկէն եւ՝ գրասենեակին մէջ ենք։

— Ե՛րբ պիտի մեկնինք արդեօք մենք, կը հարցնէ Նիւ Եորքի ճամբորդներէն ընտանիքի մը հայրը, ա՛լ տերի՛ք է, այսօր ինը օր է որ պարապ տեղը նստած կը սպասենք կոր։

— Ճանը՛մ, ինչ աՀելէ կ'ընենք կոր, կը պատասխանէ միջոցով Գեորգ տղան, որ մէկ քանի տարիէ իվեր մասնաճիւղ մը հաստատած է Նաթալիի մէջ, Պոլսէն ուղղակի իրեն ճամբորդ դրկող գործակալներուն հետ բանակցելով իր վաստակը։

Բայց ինչ է իր վաստակը։

Պարզենք հիմա։

Աւստրօ Ամերիքանա Ընկ. կեղրոնը Թրիէսթէ է։ Ունի բազմաթիւ նաւեր, ոմանք թէ Հիւս. և թէ Հարաւ. Ամերիկա կ'երթեւեկեն։

Թուրքիոյ, Եգիպտոսի, Յունաստանի, Ֆրանսայի, Իտալիոյ մէջ յանձնակատարներ, մանրալէպեր պատմել, իր հիւրերը մեծարել, իր կինը —«հոգի հանը՛մը»— զոհարարդ ցուցանքի մը պէս քաղաքացիներ նստեցնել, իր զիմացը, իր երկրորդ կինը —սեւամորթուհին— չը մոռնալ երբէք, մերթ ընդ մերթ ազգային կեանքով ալ շահագրգռուիլ, վանքի, դպրոցի և ուրիշ բարեգործական թէ կրթական հաստատութիւններ քաջալերել նիւթական նուէրներով, եւն. եւն.

Ու երբ, իր անդրանիկ, իր մէկ հատիկ որդին Սիմոն պէյը չափահաս եղած, կարգուած ու իրեն պարգեւած էր վեց մանչ թոռներ, ինքզինք երջանկութեան գեսիրը հասած ըլլալ կ'երեւակայէր Սաուլ էֆէնտին, և, իր մշտանոյշ ապարթներէն շրջապատուած հինաւուրց կաղնիի մը պէս, իր էհանքի վերջալոյսին մէջ տակաւին կ'երազէր տեսնել վարդագոյն արշալոյսներ։

Ահա՛ այս Սաուլ էֆէնտին էր, որ հիմա հիւանդութեան մահճակալին մէջ, վայրկեան մը չէր ուզեր իր քովէն հեռացնել իր հարսը, Սիմոն պէյին կինը, տիկին Աղնիւ, նոյն ինքն վեց մանչերուն մայրը, մէկ խօսքով «էֆէնտի»ին աչքին լո՛յսը...

Մայր եւ Որդի

Առաջնորդարանի ապարանքին մէկ մասիկը, պարտէզին վրայ նայող սենեակներէն մէկուն մէջ, աղօտ լոյս մը կը պլպլար։

Տիկին Աղնիւի առանձնասենեակն էր ան, վարի յարկը, ուր վեց մանչերուն դիւցազուհի մայրը գիշերներ կը լուսցնէր յաճախ, իր անխիղճ ամուսինէն՝ Սիմոն պէյէն դրեթէ լքուած։

Գեղամ, անոր երկրորդ որդին, կիսէի դիւրային պատուէն վերծարձին, կը յիշեն անշուշտ ընթերցողները, ոգիպատումներով ընդունուած էր մօրը կողմէն, որ մինչեւ այն առաջացած պահը կը սպասէր ապարանքին մէջ անթարթ։

Մայր և որդի, քով քովի նստած են հիմա, սենեակին մէջ, հազիւ լուսաւորուած, և կը խօսակցին խիստ կարեւոր նիւթի մը վրայ։

Գեղամ, ինչպէս գրեթէ բոլոր զաւակները, իր ներքին վիշտերը չէր կրնար զսպել իր մօրմէն, կը բանար իր սիրտը, կը խոստովանէր անոր իր բոլոր գաղտնիքները։

— Մա՛մա՛, կ'ըսէր Գեղամ, աղերսող նայուածքով մը, ինչ կրնամ ընել, կը սիրե՛մ։

— Զա՛ւակս, կը յարդարէր տիկին Աղնիւ, ե՛ս ալ գիտեմ, կը սիրես Հերանոյշը, բայց...

— Ի՞նչ, ընդմիջեց Գեղամ, սձի՞ր մը գործեցի։

— Ո՛չ, զաւա՛կս, յարեց տիկին Աղնիւ, իր մայրենի զորովանքին ամէնէն գողտրու փափուկ ձայնովը, ինչո՞ւ ոձիր ըլլայ, սակայն, անուշի՛կ զաւակս, անգամ մը խորհէ՛ թէ ո՛վ է սիրածդ։

— Ո՞վ է, մամա՛, բողոքեց Գեղամ, միթէ անպատի՞ւ, անպարկե՞շտ աղջիկ մը է։

— Գա՛ւ լեցի...

— Միթէ ընկեցի՞կ մը է, շարունակեց Գեղամ նոյն թափով։

— Ինչո՞ւ կը յուզուիս, ինչո՞ւ կը բարբաջիս, հոգի՛ս, կշտամբեց տիկին Աղնիւ։

Ուրեմն ի՞նչ արդեօք կայ, հարցուց Գեղամ։

— Զաւա՛կս, պատասխանեց մայրը գորովալի ժպիտով մը, չի՞ս գիտեր, ո՞վ է Հերանոյշը։

— Ո՞վ է...

— Հոգեբանիդ աղջիկը չէ՞։

— Ի՞նչ կ'ըլլայ։

— Մեր կրօ՞նքը, մեր ծէ՞սերը կը մոռնա՞ս, հարցուց մայրը։

— Ինչպէս...

— Կը թողլատրէ՞, շարունակեց տիկին Աղնիւ, մէ՛կ տիրնէ՞ էք, ա՛յնքան մօտիկ, քրիստոնէական կրօնը, մանաւանդ մեր Ազգային եկեղեցին երբէք չընդունիր այդպիսի ամուսնութիւն մը։

— Կաթոլիկներուն, բողոքականներուն և ուրիշ քրիստոնեայ ազգերուն մէջ, յարեց Գեղամ, այդպիսի արգելք մը գոյութիւն չունի, մամա՛։

— Մենք ո՛չ կաթոլիկ ենք, ո՛չ բողոքական, առարկեց տիկին Աղնիւ, բարեպաշտ կնոջ մը բովանդակ սրտմտութեան արտայայտութիւնը դէմքին վրայ, մենք Հայ ենք, Հա՛յ, և լուսաւորչակա՛ն...

(Շարունակելի)

ՍՄԲԱՏ ԲԻՒՐԱՏ

ՈՐԴԵՍՊԱՆ ԾՆՈՂՔԸ

(ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՎԷՊ ԵԳԻՊՏԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔԷՆ)

Ե.

ԷՖԷՆՏԻՆ

«Տեսէ՛ք, շարունակեց Մուհամմէտ Ալի, ժամանակին հրաշքը, ինչէ՛ր կ'ընէ, կրնա՞ք հիմա խելք հասցնել Ալլահին իմաստութեան, մեկնեցէ՛ք նայիմ, Հասան ագա մը զիս իր սրճարանէն վռնտեց, որովհետեւ յանդգնած էի(.՝) պլոգ(.՝) չրթունքներս զպցնել անոր «մէկ հատիկ չիշ նարկիլէ»ին, մինչ, ո՛վ ասուածային անհասանելի խորհուրդ, այս նարկիլէն կը քաշեմ այսօր...

«Բոլոր ներկաները, նախարարներ ու բարձրաստիճան պաշտօնակալներ, ստրուկներու յատուկ թեքթեքումներով ու շողոքորթ լեզուով մը կը դրուատէին իրենց տիրոջ հերոսային առաքինութիւնները։»

Մառանապետ Սաուլ էֆէնտին, այսպէս, «անէքդոտներով կը զուարճացնէր իր հիւրերը, ինք ալ, իր ապարանքի չատրուանին եզերքը բազմած, գուռացներով իր փառաւոր կլկլաիը։

Նոյնպէս, մառանապետ էֆէնտիին հիւրերը, Մուհամմէտ Ալի բաշան չընդապատող նախարարներուն ու որեարին պէս, ներքոգնամներ կը հիւսէին և գիրար կը գերազանցէին «էֆէնտի»ին մէկէ աւելի ձիրքերը, տաղանդը, առաքինութիւնները թուելու մէջ։

Եւ սակայն, «էֆէնտի»ն, բարոյախօսել զիւաէր միայն ու խրատել, աղուոր առակներ, մանրալէպեր պատմել, իր հիւրերը մեծարել, իր կինը —«հոգի հանը՛մը»— զոհարարդ ցուցանքի մը պէս քաղաքացին գլուխը նստեցնել, իր զիմացը, իր երկրորդ կինը —սեւամորթուհին— չը մոռնալ երբէք, մերթ ընդ մերթ ազգային կեանքով ալ շահագրգռուիլ, վանքի, դպրոցի և ուրիշ բարեգործական թէ կրթական հաստատութիւններ քաջալերել նիւթական նուէրներով, եւն. եւն.

Ու երբ, իր անդրանիկ, իր մէկ հատիկ որդին Սիմոն պէյը չափահաս եղած, կարգուած ու իրեն պարգեւած էր վեց մանչ թոռներ, ինքզինք երջանկութեան գեսիրը հասած ըլլալ կ'երեւակայէր Սաուլ էֆէնտին, և, իր մշտանոյշ ապարթներէն շրջապատուած հինաւուրց կաղնիի մը պէս, իր էհանքի վերջալոյսին մէջ տակաւին կ'երազէր տեսնել վարդագոյն արշալոյսներ։

Ահա՛ այս Սաուլ էֆէնտին էր, որ հիմա հիւանդութեան մահճակալին մէջ, վայրկեան մը չէր ուզեր իր քովէն հեռացնել իր հարսը, Սիմոն պէյին կինը, տիկին Աղնիւ, նոյն ինքն վեց մանչերուն մայրը, մէկ խօսքով «էֆէնտի»ին աչքին լո՛յսը...

Զ.

ՄԱՅՐ ԵՒ ՈՐԴԻ

Առաջնորդարանի ապարանքին մէկ մասիկը, պարտէզին վրայ նայող սենեակներէն մէկուն մէջ, աղօտ լոյս մը կը պլպլար։

Տիկին Աղնիւի առանձնասենեակն էր ան, վարի յարկը, ուր վեց մանչերուն դիւցազուհի մայրը գիշերներ կը լուսցնէր յաճախ, իր անխիղճ ամուսինէն՝ Սիմոն պէյէն դրեթէ լքուած։

Գեղամ, անոր երկրորդ որդին, կիսէի դիւրային պատուէն վերծարձին, կը յիշեն անշուշտ ընթերցողները, ոգիպատումներով ընդունուած էր մօրը կողմէն, որ մինչեւ այն առաջացած պահը կը սպասէր ապարանքին մէջ անթարթ։

Մայր և որդի, քով քովի նստած են հիմա, սենեակին մէջ, հազիւ լուսաւորուած, և կը խօսակցին խիստ կարեւոր նիւթի մը վրայ։

Գեղամ, ինչպէս գրեթէ բոլոր զաւակները, իր ներքին վիշտերը չէր կրնար զսպել իր մօրմէն, կը բանար իր սիրտը, կը խոստովանէր անոր իր բոլոր գաղտնիքները։

Ու ճամբորդները գունդագունդ կը վազեն Ղալաթիա, Մոմոնէ Ճաւուշի, Կալաթա խան, թիւ 7, 8, 9։

Կալաթա խանի մասնաճիւղը հաստատողը Հայ մըն էր։ Ճամբորդը ըսելով գրագիրներուն հայերէն խօսակցութիւնները, աւելի քաջալերուած։

— Ներեցէ՛ք, էֆէնտի՛, քանիի՞ կը կարէք տոմսակ մը՝ մինչև Նիւ Եորք։

Առաջին Տնօրէնը (?) տոմսակներուն «քաղաս»ները կը սկսի թղթատել, և քիչ առաջ կտրած տոմսակին գինը հասկնալ ձեւացնելով։

—170 ֆրա՞նք, տասը զրուշ ալ ըլլիթը փարասի։ . . .

Ճամբորդին աչքին կ'երեւայ «ըլլիթը փարասի»ն, 170 ֆրա՞նք, և թերեւս քիչ մըն ալ վար տոմսակ գտած է փոխանակ 210ի, միթէ վաստակ մը չէ՞ իրեն համար։

—Նաւ ե՞րբ ունիք, կրնա՞նք հասկընալ, կը հարցնէ դարձեալ ճամբորդը։

— Երբ որ ուզես կայ, նաւս կողմէ հիւ մէռաք մի՛ ըներ դուն, տոմսակ առնելդ նայէ՛, ինչո՛ւդ պէտք։ Ու փոխելով խօսքը։—Աչքերդ նայել տուե՞ր ես, տոքթորը նայա՞ծ է, թուղթ տուա՞ծ է աչքերուդ համար, կը հարցնէ։

— Ո՛չ դեռ, նայիլ պիտի տամ։

— Էհ, անանկ է նէ մեր քնինիին (?) հետ տոքթորին գացէ՛ք, ժամ առաջ գործ մըն է թո՛ղ վերնայ մէջտեղէն, կ'ըսէ Ա. Տնօրէնը։ Եւ իսկոյն աչք կ'ընէ քնինիին։

Ոչ ոք կը հասկնայ այս նշանը . . .։

Քնինիէ ու ճամբորդ տոքթորին կ'երթան։ քիչ յետոյ ճամբորդը ինքզինքիրեա ներս կը մտնէ, «պօս», յայտարարուած, ինչպէս կանխաւ նշանը տրուած էր արդէն։

— Էֆէնտի՛, տոքթորը նայեցաւ, առղէկ է ամա, մեկնած օրդ երկրորդ անգամ մին ալ աչքերդ պիտի նայիմ ըսաւ, պատմեց ճամբորդը՝ քիչ մը կասկածոտ։

— Անանկ է նէ աղէկ, հիմա տոմսակդ կը կտրեմ, կ'ուզես հինգշաբթի, կ'ուզես շաբաթ կը մեկնիս։

— Վերջին գինը ըսէ՛, էֆէնտի՛, ես երեք հատ տոմսակ պիտի կտրել տամ, հարկաւ բան մը կը զեղչէք։

— Ճանըմ Հաճի աղա, բողոքեց առաջին անօրէնը՝ ես քեզի անանկ գին մը ըսի քի, մէկ տեղ մը չես կրնար գտնալ։ կ'ուզես նէ գնա՛, ամէն տեղ հարցուր, քանի՞ ֆրանք կը կտրեն նէ 10 ֆրանք պակաս պիտի առնեմ, ալ ի՞նչ կրնամ ընել։

Ճամբորդը, առաջին անօրէնին խօսքին վրայ, կտրել կուտայ երեք տոմսակ, որոնց փոխարէն պարզ ստացագիր մը կըստանայ իբր տոմսակ, ու կը խոստանայ մեկնած օրը, հինգշաբթի առաւօտ գալ, անդամ մըն ալ աչքերը նայիլ տալու։

Բայց ինչո՞ւ երկրորդ անգամ պիտի նայէր բժիշկը . . .։ Ի՞նչ ճամբորդը չէր գիտեր . . .

Այդ օրէնքը (?) ամէն մասնաճիւղերու մէջ գոյութիւն ունի, բացառութիւնը յարգելով։ Կրնայ ըլլալ որ, բժիշկին զննութեամբ, ճամբորդին աչքերը նօ պօնօ յայտարարուին, այն ատեն, պիտի ստիպուի յետաձգել ճամբորդութիւնը, մինչեւ որ աչքերը աղէկնան։ ասիկա ընկերութեան գործին չի գար, չ'ուզեր որ ճամբորդ մը պակսի, քանի որ 60-70 ֆրանք չան մը ունի, մէն մի տոմսակէ։

Ընկերութիւնը խորհած է, ներկայացող ճամբորդը իր վարձած բժիշկին ներկայացնել ու եթէ նօ պօնօ ալ ըլլան մեկնողին աչքերը, պօնօ յայտարարել մասնաւոր հրամանդիրներու համաձայն, և մէն մի ճամբորդի 10 զրուշ վճարել տալ բժիշկին։

Միամիտնե՛ր, արդեօք տեղեկութիւն ունի՞ք լարուած մեքենայութիւններէն։

Բժիշկին երկրորդ զննութեան պատճառը պարզ է։ եթէ նօ պօնօ յայտարարէ, ճամբորդը չկարենայ մեկնել, և ստիպուի հոն մնալ աչքերը դարմանել տալու համար։

Դժբա՛ղդ ճամբորդ, չես գիտեր թէ, ինչ խորհրդաւոր գաղանիք սը ծածկուած է այդ բժշկական երկրորդ զննութեան տակ . . .։

Հիւսիսի «Սաղախրում»ը կը յիշէի, քանի՞ կը տեսնի մեր միամիտ գաղթականներուն վիճակը, որոնք մեծամասնութեամբ զաւառացիներ էին . . .

Գիշատիչնե՛ր, խնկած էիք անգամ մը ծուղակին մէջ . . .։

ՀԱՅԿ ԼԵՒՈՆ

ՏԵՂԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

ԻԹԻԼԱՖԻՆ ԻՐԱԿԱՆ ԴՈՑՆԸ

«Թանին» իր երեկուան խմբագրականով կը պատկերացնէ Իթիլաֆի իրական զոյնը, որ, այլեւս բացայայտ կերպով դուրս տալ սկսաւ, կ'ըսէ։ Թերեւս առաջին օրերուն մէջ, կը չարունակէ Իթթիհատական օրկանը, ամէն անոնք որ մեր գրածները կարդացին, հետեւցուցին որ հակառակորդ կուսակցութեան մը հանդէպ գտնուելնուս համար է որ այդ տողերը կը գրենք, և սակայն, ահաւասիկ մեր բոլոր դուշակութիւնները կ'իրականանան և ընդդիմադիր կուսակցութիւնը կը ներկայանայ հանրութեան իր բոլոր ագեղ կողմերով։ Այն Սատրդ պէյը որ Իթթիհատը ուզեց իբր անհաւատ և իբր ֆրանմասոն ցոյց տալ, արատաւորել և այդպէսով պառակտում առաջ բերել Իթթիհատի մէջ, այսօրուան ընդդիմադիրներուն հիմնադրին է և Սատրդ պէյի այս հիմնակէտը Իթիլաֆի ծրագրին հոգին կը կազմէ։ Սատրդ պէյի այս հիմնակէտը իր արդիւնքները ունեցաւ։ Իթթիհատի պատկանող կարգ մը պատուտուր անձեր հաւատացին անոր խօսքերուն, և սակայն ի վերջոյ կրկին Իթթիհատի զիրկը նետուեցան, իրենց խաբուած ըլլալը զգալով։ Իթիլաֆի երկրորդ քաղաքականութիւնը ոչ իսկամ ապգերու մէջ ալ իր դիրը ունեցաւ ցոյց տալով որ Իթթիհատը իբր թէ միայն Թուրքերուն տարրին չհեղը նկատող կուսակցութիւն մըն է։ Եւ այսպէսով ուզեց զանոնք ալ իրեն գրաւել։ Բայց յետոյ այդ ազգերուն մէջ Իթիլաֆի յարողներն ալ վերադարձան Իթթիհատի գիրկը։ Թիապարտութեան դատապարտուած «տարանարդիներ իր Իթիլաֆի պատուիրակ հոս հոն դրկուեցան։ Պոլսոյ մէջ Նոյնպիսի անձեր Իթիլաֆի համար տուրք ժողվեցին։ Դիտելու արժանի է որ Կէրպէօզի մէջ Վոլքան ճէմիյէթի ճիւղը բացող մարդոց Սատրդ պէյ նամակ գրելով խնդրեց որ Իթիլաֆի յարին և առնոնցմէ «Մենք ժաժանային Վոլքանի մարդերն էինք, նոյնիսկ այս պատճառաւ Պատերազմական ատեանին ալ դացինք, թերեւս մեզմէ ձեզի մեա կուդայ բսելով հանդերձ, մեր ուղածն ալ ճիշդ ձեզի պէս անձերն են» պատասխանը առաւ։ Ահա այս Վոլքանի աշկերտները, լրտեսները և պայտոնագուրկ եղած կարգ մը դժգոհներ Հաճի Վէյսիի գրօչին տակ հաւաքուեցան։ Էսկիշէհիրի մէջ Իթիլաֆի անուանով դրօշ պարզող և Իթթիհատը իրը անհաւատ և տոգոց գլխարկ դնել ուզող ամբաստանող Հաճի Վէյսին Վոլքանեան մըն է։ Իթիլաֆի գլուխը գտնուողներ, անկասկած յաղթական եկլլալու հոմար ամէն միջոց ընդունելի նկատելով, Իթթիհատը քանդելու համար տգէս ամբոխին կրօնական զգացումներուն հետ կը խաղան այսօր, ինչպէս գաւառները նոյնպէս ալ Պոլիս։ «Բաց խօսք» անուանով բաժնած գրքոյկի մը մէջ կը խօսին մրգկիմներու քանդման և Իթթիհատի անհաւատութեան վրայ։ Ահա այսպէս ծիլ կ'առնեն Իթիլաֆի առաջին սերմերը։ Եւ սակայն, արդեօք այս միջոցները ձեռք առնողները չե՞ն մտածեր թէ իրենց ձեռքը լապտեր մը բռնած վառօդով լեցուն սայլեներու կը մօտենան։ Մեզի այնպէս կուգայ թէ ա՛յս տարեան անդդայութիւն չկրնար ըլլալ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԻՏԱԼԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԸ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԿԱՅՍՐԸ

ՎԵՆԵՏԻԿԻ ՄԷՋ

Հռոմէն կը հեռագրուի «Թան»ի։—«Այս անգամ, վաղուան տեսակցութիւնը Վիլհէլմ Բ.ի և Վիքթոր Էմմանուէլի միջև տեղի կ'ունենայ բոլորովին մասնաւոր պայմաններու մէջ, դաշնակից Իտալիոյ և Թուրքիոյ բարեկամ Գերմանիոյ միջև, պատերազմին պատճառաւ։ Պաշտօնապէս այս այցելութեան քաղաքավարական հանդամանք մը կ'ընծայուի, ինչպէս ասկն անգամ որ Դայդէրը Վենետիկէն անցած է Գօրֆու երթալու համար։ Բայց, տրուած ըլլալով ներկայ ժամուն ծանրութիւնը, պէտք է սպասել որ երկու վեհապանծներուն միջև քաղաքական չահեկանութիւն ունեցող խօսակցութիւններ տեղի պիտի ունենան, թէեւ իրենց արտաքին գործերու նախարարները չեն ընկերացած։ Բայց պէտք չէ մոռնալ որ սահմանադրական վերապահումը յարկելով հանդերձ՝ Իտալիոյ թագաւորը Գերմանիոյ կայսրէն նուազ ճաշակ չունի միջազգային գործերու մասին հետաքրքրելու համար։ Վիքթոր Էմմանուէլ երբեմ ամէն օր կը տեսնէ արտաքին գործերու նախարարը։ անիկա իրապէս Իտալիոյ գիւանագիտութեան մէկ դրական սատարն է։ Շատ անձիւդ բաներ ըսուեցաւ Իտալիոյ թագաւորին և Գերմանիոյ կայսեր անձնական յարաբերութեանց վրայ։ Իրականութեան մէջ, գոյութիւն չունի անոնց միջև այն տաք մտերմութիւնը որ Վիլհէլմ Բ.ը կը կապէր Ումպերթօ Ա.ին։ Արդի իտալական վեհապետը իր հանգուցեալ հօրմէն աւելի զգուշաւոր և նուազ սրտազեղ խառնուածք մը ունի, և անտարակոյս ասոր համար է որ անոր և Դայդէրին միջև աւելի տաք բարեկամութիւն մը չէ հաստատուած, մինչդեռ՝ ընդհակառակը՝ տեսակ մը նկարագրի համանմանութիւն անձուկ յարաբերութիւններ ստեղծած է Վիլհէլմ կայսեր և Զարլին միջև։ Բայց ասիկա չարպէրէր որ երկու վեհապանծներուն անձնական յարաբերութիւնները փոխադարձ յարգանքով և բացարձակ ժտերմութեամբ գրչմուած չըլլան։ Ոչ նուազ անձիւդ բաներ ըսուեցան նաև Վիքթոր Էմմանուէլ Գ.ի անձնական հակումներուն վրայ քաղաքական հարցերու մէջ, հիմնուելով սա իրողութեան վրայ թէ իր առաջին այցելութիւնը իբր Իտալիոյ թագաւոր՝ ինչպէս կը յիշուի Բէթէրպուրգի մէջ տեղի ունեցած է և ոչ թէ Պէրլին։ Ճշմարտութիւնը այն է որ, իբր լաւ գիւանագէտ Իտալիոյ վեհապետը չուտով ըմբռնած է այն կարեւորութիւնը զոր «բարեկամութիւնները» կրնային ունենալ իր երկրին համար, վինակցութեանց իբր լրացուցիչ, և ուզածէ յարաբերութիւններ մտկել Ֆրանսայի, Անգլիոյ և Ռուսիոյ հետ։ Անժխտելի է որ այդ «բարեկամութիւնները» շատ զարգացած են իր օրով։ սակայն Իտալիան արտաքին քաղաքականութեան խարխիր մնացած է Երրեակ Զինակցութիւնը, որ նորոգուած է Վիքթոր Էմմանուէլի գահակալութեան երկու տարի ետքը, և որ՝ բոլոր հաւանականութեանց համեմատ՝ անգամ մըն ալ պիտի նորոգուի յառաջիկայ տարի։»

«Զինուորական պատիւն ու փառքը ինձի համար աւելի թանկագին են քան իմ անձս։

«Ոչինչ, նոյնիսկ կեանքս, չպիտի խնայեմ պաշտպանելու համար հայրենիքս»,

Իսլամները Գուրանի, քրիստոնեաները Աւետարանի և Հրեաներն ալ Թորատի վրայ երդուեցան։

Ցեւաց ոչակերտները բարձրացան կարգաս Սուլթանին գանուած սրտը, ուր կայսրը անձամբ բաշխեց վկայականները, սակիւ բանալիով բանալով վկայականաց զարդարուն տուփը։

Այս տարուան չրջանաւարտից թիւը կը յանգի 355 հետեւակազօրի և 39 հեծելազօրի, ընդ ամէնը 394 նոր սպաներ որոնց 4ը յոյն, 3ը հայ և 1ը հրեայ։ Այս սպաները մէկ քանի օրէն ճամբու ծախքը առնելով՝ իրենց համար որոշուած տեղերը պիտի երթան։

*** Վարժարանին տնօրէնութեան կողմէ Սուլթանին մատուցուած է ցանկ մը ուրկէ ը յայտնուի թէ դպրոցին հիմնարկութենէն ի վեր մինչեւ հիմա 12 հազար ինը հարիւր ութսունը մէկ և գահակալութենէն ի վեր ալ 1404 սպայ հասած է։

*** 16 սպայի ժամացոյց նուիրուեցաւ։

*** Սուլթանը Նշան Թաշի ճամբով վերադարձաւ։

*** Կայսեր խօսքերը երէկուան հանդէսին մէջ . . — «Բանակը երկրին փառքը կը կազմէ, անոր կեանքին և բարձրացման երաշխիքն է։ Անոր մշտաւոր յառաջդիմութիւնը տեսնելով գոհ կը մնանք։ Այս մասին եղած ջանքերը սատարեցան եւ մարդիանց երախտագիտութեան արժանի։ Ցեւաց Ն. Վեհափառութիւնը պատնէշով պարիրքներուն ըսած է։ «Պէտք է հրապարակաւ պարծենանք և բաղդաւոր համարենք ինքզինքնիս որ այսօր մեր երկրին մէջ ցեղերու միութեան ամենակարեւոր ու փայլուն մէկ ապացոյցը կը տեսնենք։ Այս առթիւ խիստ գոհ եմ»։

*** Երեք ամիս վերջ, վարժարանէն չրջանաւարտ պիտի ելլեն 423 հետեւակազօր և 30 հեծելազօր սպաներ որոնցմէ մէկը հայ և միւսը յոյն։ Առաջինայ տարի ալ 323 հետեւակազօր և 51 հեծելազօր սպայ, որոնց 4ը հայ, 2ը յոյն և 2ը հրեայ։

*** Երէկի չրջանաւարտ հայերն են Գասնիկ էֆ. (Պոլու) Յարութիւն էֆ. (Երզրում) և Մեկրոն էֆ. (Պոլու)։

*** Առջի զիւղ Հարպէյի մէջ սեղան մը սարքուած էր չրջանաւարտ սպաներուն համար։ Ներկայ էին անօրէն Վէհիպ պէյ, ուսուցիչներ և «Սապահի» քաղաքական ճիւղի խմբագրապետ և սպայակոյտի վարժարանին քաղաքական պատմութեան ուսուցիչ Բէյէկեան Տիրան էֆէնտի որ յատկապէս հրաւիրուած էր։ Այս սեղանը զինուորական սեղան մըն էր, և զինուորի կերակուրներ մատուցուեցան հիւրերուն։ Ճաշէն վերջ ամֆիթատրոնին մէջ, Վէհիպ պէյ մէկ ու կէս ժամ զինուորի պարտականութեան վրայ ճառ խօսեցաւ։ Անոր յաջորդեց Բէյէկեան էֆ. որ մէկ ժամէ աւելի խօսեցաւ զօրանոցներու կեանքին վրայ, ինչպէս նաև այն դերին վրայ զոր պիտի ունենան կեդրոնէն դուրսները զրկուած սպաները ի նպաստ քաղաքակրթութեան դատին։ Այս ճառը բուռն կերպով ծափահարուեցաւ։

ՎԵՆԵՏԻԿԻ

ՎԵՀԱՊԵՏԱԿԱՆ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԱՊԱՐԴԻՒՆ

ԻՏԱԼԻՍ ՅԱՐՁԱԿՈՒՄԻ ԿԸ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԻ

Վիեննայէն «Էքսը որ Բարի»ի ուղղուած հեռագիր մը կը հաղորդէ թէ վեհապետական տեսակցութիւնները արդիւնք մը չեն ունեցած, որով Իտալիա թէ՛ ծովէն և թէ՛ ցամաքէն սասակի յարձակման մը պիտի ձեռնարկէ, պարտադրելու համար Թուրքիան որ հաշտութիւն կնքէ։

ՏԱՐՏԱՆԵԼԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ։— Պոլսէն հետեւեալը կը հեռագրեն Մարտ 23 թուականաս «Մաթէն»ի։—Տարտանէլի մէջ մինչեւ ցարդ՝ իւրաքանչիւրը 40ականոց ականի երկու շարք զետեղուած է։ Կ'ըսուի թէ չորս ականներ պայթած են գիտեղուելէն անմիջապէս վերջ, բայց վնաս պատճառած չեն։

ԿԻՒՄԻԼՃԻՆԷԻ ԴԷՊՔԵՐԸ։— «Սթամպուլի Կիւմիլճինէի թղթակիցը հետեւեալ կերպով կը պատմէ Տօքթ. Բիզա Թէվֆիզ պէյի ծեծուելը։— Շաբաթ օր զրոյց տարածուեցաւ թէ Տօքթ. Բիզա Թէվֆիզ պէյ ամբոխին կողմէ յարձակում կրած է և թէ հիւանդանոց փոխադրուած է ծանր վիճակի մը մէջ։ Անմիջապէս տեղեկութիւններ քաղեցի և իմացայ որ Բիզա Թէվֆիզ պէյ առջի իրիկուն Կիւմիլճինէ գալով ուզղակի «Բումէլի» պանդոկը իջած էր։ Բանի մը ժամ յետոյ իսլամները երբ տեղեկացան էին թէ մահմետական նախկին երեսփոխան մը քանի մը յոյներու հետ կը տեսակցի, զայրանալով, ասնոնցմէ ոմանք պաշարեցին պանդոկը և ազդարարեցին անոր անմիջապէս մեկնիլ, եթէ չէր ուզեր որ ամբոխին կողմէ յարձակում կրէ։ Բիզա Թէվֆիզ պէյ ընդդիմացաւ։ Ասոր վրայ ամբոխը բռունցքի հարուածներով պանդոկէն դուրս հանեց ուր գտնուած ժողովուրդը նախատական ցոյցեր ըրաւ անոր։ Մէկ քանի կուսակիցներ ուզեցին պաշտպանել զայն։ Ասոր վրայ կռիւ մը ծագեցաւ և կ'ըսեն թէ մէկէն աւելի անձեր վիրաւորուած են։ Վերջապէս Բիզա Թէվֆիզ պէյ քաշկոտուեցաւ մինչեւ կայարան և անդիպարտ ծեծուեցաւ։ Ոստիկան զօրքերուն հասնելէն վերջն էր միայն որ կրցաւ ազատուիլ ամբոխին ձեռքէն և առաջնորդուեցաւ հիւանդանոց։ Բիզա Թէվֆիզ պէյ ունի գլուխ, ձեռք և ոտք։ Ուրիշ նախնական զարմանիներ եղան իրեն։ Առաջին վայրկեանին իրեն վերագրուած վերքերը պարզ ճմլումներ են։ Զոնս աչքը ճանկռուած է։ Աջին կը զրաստուի կիւմիլճինէի խմբագիրն պէյ։ Ամէն ոք պատարտ կը հաստատայ այս եզրակացութիւնը, այնքան անճշտապատասխան կը թուի դէպքը, մանաւանդ որ ասնոնց կը կարծուէր թէ Կիւմիլճինէ Իթիլաֆի կողմն է։ Լուր կը թաղորդ որ թէ Կիւմիլճինէի կառավարիչ Մաշհար պէյ, Իթիլաֆականներու կողմէ սպանուած է Տօքթ. Բիզա Թէվֆիզ պէյի վրէժը այդպէսով լուծելու համար, սակայն և այնպէս Մաշհար պէյ ողջ առողջ է և քանական պատոյտ մը կ'ընէ Գիւշէյ քալաքի կողմերը։ Բիզա Թէվֆիզ պէյ մէկ ու կէս ժամ զինուորի պարտականութեան վրայ ճառ խօսեցաւ։ Ասոր յաջորդեց Բէյէկեան էֆ. որ մէկ ժամէ աւելի խօսեցաւ զօրանոցներու կեանքին վրայ, ինչպէս նաև այն դերին վրայ զոր պիտի ունենան կեդրոնէն դուրսները զրկուած սպաները ի նպաստ քաղաքակրթութեան դատին։ Այս ճառը բուռն կերպով ծափահարուեցաւ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԲԱՆԿԱԼԹԻ

ԶԻՆՈՒՈՐ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ԵՐԷԿ ՀԱՆԴԷՍԸ

ՕՍՄ. ԲԱՆԱԿԻՆ ԱՆԴԻԱՆԻՆ ՀԱՅ ՍՊԱՆԵՐԸ

Երէկ, Սուլթանին ներկայութեան, Բանկալթիի զինուոր. վարժարանին մէջ տեղի ունեցաւ այս տարուան չրջանաւարտ սպաներուն երդման արարողութիւնն և վկայականաց բաշխման հանդէսը։ Վարժարանը թէ ներսով, թէ դուրսով արտասովոր կերպով զարդարուած էր։

Հարպէյի աշակերտները ինչպէս նաև Դուլէյիի զինուորական Բիւրոյի վարժարանին աշակերտները Բանկալթիի մեծ փողոցին երկայնքը շարուած էին։ Բակին մէջ, արտաքին գրան մօտ կեցած էին վարժարանին 143 ուսուցիչները, մեծ համազգեստով։ Դպրոցին մուտքի դրան մօտ ալ կ'սպասէին Ապտիւրրահման, Ապա-իւ-Հաշիմ և Ֆուատ իշխաններու Ցեւաց կուսակցական նախարարները բացի պատերազմական նախարարներէն, ծերակուտականները, Ցեւաց Պատրիարքը ընկերակցութեամբ գործակատարին, խախամսպետը, Բէշրրուլի մեարապետը, ի դիմաց Պուլկար Էկզարքարանին, Հայոց Պատրիարքարանին գործակատարը եւ մասնոյ ներկայացուցիչները։ Ժամը Շուկէսին, կայս. թափորը երեւցաւ Նշանթաշէն։ Սուլթանը մարաշխտի համազգեստ կրած էր։ Սուլթանին կ'ուղեկցէին ծովային և պատերազմական նախարարները։ Երկրորդ կառքին մէջ կը գտնուէր գահաժառանգ իշխանը։ Սուլթանը կառքէն իջաւ դպրոցին դրան մօտ և ներկաները ողջունելէ վերջ առաջին յարկը ելաւ։ Կայսեր հետեւեցան գահաժառանգն ու հրամիրեալները։ Բան վայրկեան հանդիսատ վերջ կայսրը պատշգամը ելաւ։ Բակին մէջ կարգաւ շարուած էին բոլոր աշակերտները։ Բակին մէջտեղը պզտիկ սարաւանդակ մը կանգնուած էր, որուն վրայ ելլելով Մահմուտ Շեվքէթ փաշա հետեւեալ երդման բանաձեւը արտասանեց որ բարձրաձայն կըրկնուեցաւ բոլոր աշակերտներէն.—

«Երկրի վրայ, ծովու վրայ և օդին մէջ ես միշտ հառատարիմ պիտի մնամ վեհապետիս և հայրենիքիս։

«Միշտ և ամէն առիթի մէջ պիտի յարգեմ Սահմանադրութիւնը և զինուորական օրէնքները։

«Զինուորական պատիւն ու փառքը ինձի համար աւելի թանկագին են քան իմ անձս։

«Ոչինչ, նոյնիսկ կեանքս, չպիտի խնայեմ պաշտպանելու համար հայրենիքս»,

Իսլամները Գուրանի, քրիստոնեաները Աւետարանի և Հրեաներն ալ Թորատի վրայ երդուեցան։

Ցեւաց ոչակերտները բարձրացան կարգաս Սուլթանին գանուած սրտը, ուր կայսրը անձամբ բաշխեց վկայականները, սակիւ բանալիով բանալով վկայականաց զարդարուն տուփը։

Այս տարուան չրջանաւարտից թիւը կը յանգի 355 հետեւակազօրի և 39 հեծելազօրի, ընդ ամէնը 394 նոր սպաներ որոնց 4ը յոյն, 3ը հայ և 1ը հրեայ։ Այս սպաները մէկ քանի օրէն ճամբու ծախքը առնելով՝ իրենց համար որոշուած տեղերը պիտի երթան։

*** Վարժարանին տնօրէնութեան կողմէ Սուլթանին մատուցուած է ցանկ մը ուրկէ ը յայտնուի թէ դպրոցին հիմնարկութենէն ի վեր մինչեւ հիմա 12 հազար ինը հարիւր ութսունը մէկ և գահակալութենէն ի վեր ալ 1404 սպայ հասած է։

*** 16 սպայի ժամացոյց նուիրուեցաւ։

*** Սուլթանը Նշան Թաշի ճամբով վերադարձաւ։

*** Կայսեր խօսքերը երէկուան հանդէսին մէջ . . — «Բանակը երկրին փառքը կը կազմէ, անոր կեանքին և բարձրացման երաշխիքն է։ Անոր մշտաւոր յառաջդիմութիւնը տեսնելով գոհ կը մնանք։ Այս մասին եղած ջանքերը սատարեցան եւ մարդիանց երախտագիտութեան արժանի։ Ցեւաց Ն. Վեհափառութիւնը պատնէշով պարիրքներուն ըսած է։ «Պէտք է հրապարակաւ պարծենանք և բաղդաւոր համարենք ինքզինքնիս որ այսօր մեր երկրին մէջ ցեղերու միութեան ամենակարեւոր ու փայլուն մէկ ապացոյցը կը տեսնենք։ Այս առթիւ խիստ գոհ եմ»։

*** Երեք ամիս վերջ, վարժարանէն չրջանաւարտ պիտի ելլեն 423 հետեւակազօր և 30 հեծելազօր սպաներ որոնցմէ մէկը հայ և միւսը յոյն։ Առաջինայ տարի ալ 323 հետեւակազօր և 51 հեծելազօր սպայ, որոնց 4ը հայ, 2ը յոյն և 2ը հրեայ։

*** Երէկի չրջանաւարտ հայերն են Գասնիկ էֆ. (Պոլու) Յարութիւն էֆ. (Երզրում) և Մեկրոն էֆ. (Պոլու)։

*** Առջի զիւղ Հարպէյի մէջ սեղան մը սարքուած էր չրջանաւարտ սպաներուն համար։ Ներկայ էին անօրէն Վէհիպ պէյ, ուսուցիչներ և «Սապահի» քաղաքական ճիւղի խմբագրապետ և սպայակոյտի վարժարանին քաղաքական պատմութեան ուսուցիչ Բէյէկեան Տիրան էֆէնտի որ յատկապէս հրաւիրուած էր։ Այս սեղանը զինուորական սեղան մըն էր, և զինուորի կերակուրներ մատուցուեցան հիւրերուն։ Ճաշէն վերջ ամֆիթատրոնին մէջ, Վէհիպ պէյ մէկ ու կէս ժամ զինուորի պարտականութեան վրայ ճառ խօսեցաւ։ Ասոր յաջորդեց Բէյէկեան էֆ. որ մէկ ժամէ աւելի խօսեցաւ զօրանոցներու կեանքին վրայ, ինչպէս նաև այն դերին վրայ զոր պիտի ունենան կեդրոնէն դուրսները զրկուած սպաները ի նպաստ քաղաքակրթութեան դատին։ Այս ճառը բուռն կերպով ծափահարուեցաւ։

ՎԵՆԵՏԻԿԻ

ՎԵՀԱՊԵՏԱԿԱՆ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԱՊԱՐԴԻՒՆ

ԻՏԱԼԻՍ ՅԱՐՁԱԿՈՒՄԻ ԿԸ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԻ

Վիեննայէն «Էքսը որ Բարի»ի ուղղուած հեռագիր մը կը հաղորդէ թէ վեհապետական տեսակցութիւնները արդիւնք մը չեն ունեցած, որով Իտալիա թէ՛ ծովէն և թէ՛ ցամաքէն սասակի յարձակում մը պիտի ձեռնարկէ, պարտադրելու համար Թուրքիան որ հաշտութիւն կնքէ։

ՏԱՐՏԱՆԵԼԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ։— Պոլսէն հետեւեալը կը հեռագրեն Մարտ 23 թուականաս «Մաթէն»ի։—Տարտանէլի մէջ մինչեւ ցարդ՝ իւրաքանչիւրը 40ականոց ականի երկու շարք զետեղուած է։ Կ'ըսուի թէ չորս ականներ պայթած են զետեղուելէն անմիջապէս վերջ, բայց վնաս պատճառած չեն։

ԿԻՒՄԻԼՃԻՆԷԻ ԴԷՊՔԵՐԸ։— «Սթամպուլի Կիւմիլճինէի թղթակիցը հետեւեալ կերպով կը պատմէ Տօքթ. Բիզա Թէվֆիզ պէյի ծեծուելը։— Շաբաթ օր զրոյց տարածուեցաւ թէ Տօքթ. Բիզա Թէվֆիզ պէյ ամբոխին կողմէ յարձակում կրած է և թէ հիւանդանոց փոխադրուած է ծանր վիճակի մը մէջ։ Անմիջապէս տեղեկութիւններ քաղեցի և իմացայ որ Բիզա Թէվֆիզ պէյ առջի իրիկուն Կիւմիլճինէ գալով ուզղակի «Բումէլի» պանդոկը իջած էր։ Բանի մը ժամ յետոյ իսլամները երբ տեղեկացան էին թէ մահմետական նախկին երեսփոխան մը քանի մը յոյներու հետ կը տեսակցի, զայրանալով, ասնոնցմէ ոմանք պաշարեցին պանդոկը և ազդարարեցին անոր անմիջապէս մեկնիլ, եթէ չէր ուզեր որ ամբոխին կողմէ յարձակում կրէ։ Բիզա Թէվֆիզ պէյ ընդդիմացաւ։ Ասոր վրայ ամբոխը բռունցքի հարուածներով պանդոկէն դուրս հանեց ուր գտնուած ժողովուրդը նախատական ցոյցեր ըրաւ անոր։ Մէկ քանի կուսակիցներ ուզեցին պաշտպանել զայն։ Ասոր վրայ կռիւ մը ծագեցաւ և կ'ըսեն թէ մէկէն աւելի անձեր վիրաւորուած են։ Վերջապէս Բիզա Թէվֆիզ պէյ քաշկոտուեցաւ մինչեւ կայարան և անդիպարտ ծեծուեցաւ։ Ոստիկան զօրքերուն հասնելէն վերջն էր միայն որ կրցաւ ազատուիլ ամբոխին ձեռքէն և առաջնորդուեցաւ հիւանդանոց։ Բիզա Թէվֆիզ պէյ ունի գլուխ, ձեռք և ոտք։ Ուրիշ նախնական զարմանիներ եղան իրեն։ Առաջին վայրկեանին իրեն վերագրուած վերքերը պարզ ճմլումներ են։ Զոնս աչքը ճանկռուած է։ Աջին կը զրաստուի կիւմիլճինէի խմբագիրն պէյ։ Ամէն ոք պատարտ կը հաստատայ այս եզրակացութիւնը, այնքան անճշտապատասխան կը թուի դէպքը, մանաւանդ որ այնպէս կը կարծուէր թէ Կիւմիլճինէ Իթիլաֆի կողմն է։ Լուր կը թաղորդ որ թէ Կիւմիլճինէի կառավարիչ Մաշհար պէյ, Իթիլաֆականներու կողմէ սպանուած է Տօքթ. Բիզա Թէվֆիզ պէյի վրէժը այդպէսով լուծելու համար, սակայն և այնպէս Մաշհար պէյ ողջ առողջ է և քանական պատոյտ մը կ'ընէ Գիւշէյ քալաքի կողմերը։ Բիզա Թէվֆիզ պէյ մէկ ու կէս ժամ զինուորի պարտականութեան վրայ ճառ խօսեցաւ։ Ասոր յաջորդեց Բէյէկեան էֆ. որ մէկ ժամէ աւելի խօսեցաւ զօրանոցներու կեանքին վրայ, ինչպէս նաև այն դերին վրայ զոր պիտի ունենան կեդրոնէն դուրսները զրկուած սպաները ի նպաստ քաղաքակրթութեան դատին։ Այս ճառը բուռն կերպով ծափահարուեցաւ։

ԹՐԲՈՒՀԻՆԵՐԸ ԿԸ ԳՈՐԾԵՆ։— Թուրք կանանց Կարմիր Մահիկի Գործադիր ժողովը երկուշաբթի որ գեր-ատենապետ Զեկի փաշայի սիկինոյ Ազիզէ հանըմի բնակարանին մէջ գումարում մը ունեցաւ։ Ներկայ էին ժողովին բոլոր անդամները, որոնց մէջ Հայ սիկիներ ալ կը գտնուին։ Այսպէս Ա. ատենապետ Մարտաս Մուխթար փաշայի Տիկինը, իշխանուհի Նիլուֆէր հանըմ, Ա. ատենապետ Ասմէա Ռիզա պէյի քոյրը Սկէմի հանըմ, և Բ. ատենադպիր Նազիէ հանըմ, նաև Ֆազիլ փաշայի տիկինը Ֆաթմա Ազիզէ հանըմ, Վահիտ պէյի տիկինը Էէյլա հանըմ, Տիկին Տիրան Բէյէկեան, Տիկին Յովհաննէս Գուլյուճեան և Թանգարանի անօրէն Խալիլ պէյի տիկինը Սաադէ հանըմ, Պաարի պէյի տիկինը Միրէլ հանըմ և Տիկին Բանէրի պէյ։ Գործադիր ժողովը երբ կը խորհրդակցէր ընդհ. ժողովի իր անդամներուն թիւը և հաստիքի աղբիւրները ուսումնասիրելու մասին, Տօքթ. Պէսիմ Իսմէր պէյ հաւատեցաւ թէ պատուական նախագահուհիին ստանձնած է Պաշ Գատին էֆ.ն։ Ներկաները մեծ գոհունակութիւն զգացին և որոշեցին երախտագիտական ուղերձ մը ներկայացնել Տօքթորին միջոցաւ։ Այս առթիւ չնորհակալութիւն յայտնուեցաւ նաև Տօքթ. Պէսիմ Իսմէր պէյի։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ հանդարանի ուսուցչապետ կարգուեցաւ Տօքթ. Զիա Նուրի պէյ, Տօքթ. Պէսիմ Իսմէր պէյի տեղ, որ հրաժարական տուած է։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ և գործագործական նախարարութիւնը 24000 զրուշի վարկ մը ուղած էր նոր «թէչրիպաթ»ի մը համար։ Ելմտական

կը շահագրգռուի թուրքևպարսկ սահմանագլուխի ճշգումն ինդրովը և թէ Ռուսիոյ հետ պիտի գործէ համախորհուրդ՝ այս ինդրին մէջ։ Այս մասին կարծիքներու փոխանակութիւններ կը կատարուին անգլիական և ռուսական կառավարութիւններուն միջև։

ՀՐԴԵՀ.—Երէկ առաւուն մամը 10ին հրդեհ ծագեցաւ Պարզիտ, Զոթալ խանի երրորդ յարկէն և մէկ քանի սենեակներ հրոյ ճարակ եղան։

ԻԹԷԻԻ ՄԷՋ ԳՈՒՎԱՑԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ մղում. տալու համար, ներքին գործոց նախարարութեան զեկուցման վրայ երկրագործական և առեւտրական նախարարութիւնը 20,000 ղրշ. ղրկած է հոն։

ԱՅԳԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԸ. — 1912 Յուլիսին մէջ Սպանիոյ թագաւորին հովանաւորութեան տակ գումարելի այգեգործական համաժողովին օժանդակ պատուիրակներ ալ ներկայ պիտի գըտնուին, Սպանիական կառավարութեան որոշմամբ։

ԱՆԹԱԼԻՈՑ Իթիլիական մամանաիուղին անդամներէն չատեր հրաժարած են։

ՊՍԱՐԻ–ԵՕՆԻՍ ՊԷՅՐ. — Մանասթիրէն հետեւեալը կը գրեն «Բուէլ»ի մարտ 8 թուականաւ.— Տէպրէի նախկին երեսփոխան Պարի պէյ Մանասթիրը հասնելէ վերջ Տէպրէ Ինիս Եուսուֆ աղայի «Ողջ առողջ եմ. ընտրութեանց ատիթ Տէպրէ գալու համար Մանասթիրը կը գրաւնուի» իմաստով հեռագիր մը քաշեց և երկրորդ հեռագիրով մըն ալ իր բարեւները հասցուցեց Տէպրէի ժողովուրդին։ Մանասթիրէն կէպրէ երթալու համար օթօմոպիլ մը վարձեց 14 ոսկիով և թէև կանխավճար մըն ալ ըրաւ նախ, բայց հետեւեալ օրը «օթօմոպիլտին գրամը ետ տուաւ։ Մանասթիրի կառապաններէն ոչ ոք յօժարեցաւ Պարի պէյը տանելու։ Վերջապէս երկու երեք հոգի միջնորդութեամբ կէօրիճեցի օտար կառապան մը գտնուելով Տէպրէ մեկնեցաւ։ Պարի պէյ անցեալ երեքշաբթի օր կուսակալին հրաւէրով տեսնուեցաւ անոր հետ։ Ինձի խիստ մօտ եղող անձի մը ալ ըսած է թէ՝ «Թէև զիս մեռցնելու համար 2000 ոսկի խոստացած են, և սակայն բնաւ հոգս չէ։ Ինչպէս որ երկուքուկէս տարի Եղեսի։ Ժողովին մէջ ապատեցայ, գարձեալ մինչև մահս այս հայրենիքին փրկութեան և երջանկութեան համար պիտի աշխատիմ»

«ԹԱՆԻՆ» ԴԱՍ ԿՈՒՏԱՑ ՐԻՉԱ ԹԷՎՖԻՔ ՊԷՅԻ։ — «Թանին» իր երէկի թիւին մէջ հետեւեալը կը գրէ.— Գրած էինք թէ Ռիզա Թէվֆիկ պէյ Կիւմիւշխանէի մէջ յարձակում մը կրած է և ըսած էինք որ — յայտնելով այս ատիթ մեր ցաւը, — այս կարգի արարքներ ամէն ատեն պատրաստի են։ Իթիլաֆի կողմէ այս ատիթ կառավարութեան քողոք մը մատուցուած ըլլալու լուրն ալ կարդացինք թերթերու մէջ և սակայն որովհետեւ կը գուշակէինք որ այդ բողոքագիրը գամբիզը պիտի նետուի, ո և է խօսք չըրինք։ Միայն թէ որովհետեւ Ռիզա Թէվֆիկ պէյ՝ ոճրագործներուն սակաւին ձերբակալուած չըլլալուն համար զանգատ յայտնող հեռագիր մը ղրկած է Սուլթանին, դժբաղդաբար հարկ կ'զգանք օրէնքի դաս մը տալու յիշեալին։ Նախ և առաջ, Սահմանադրութիւնը թոյլ չտար որ այս կարգի խնդիրներու համար դիմում ըլլայ Սուլթանին։ Երկրորդ, պատժական օրէնքին 179րդ յօդուածը յանձնուած մը ունի, որու համաձայն տասը օրէ աւելի հիւանդութիւն չպատճառող արարքի (ծեծի) համար դատական հետապնդում կը կատարուի այն ատեն միայն երբ ծեծուողը բողոքագիր տայ դատարանին։ Ռիզա Թէվֆիկ պէյ ըրած է այս բանը։ Ոչ։ Այն ատեն ի՞նչ իրաւամբ դատարանին մասին զանգատ կը յայտնէ և Սուլթանը անհանգիստ կ'ընէ։ Իրաւունքի անունով, օրէնքի անունով՝ խօսողները նախ իրենք պէտք է որ օրէնքին հպատակին։ Ռիզա Թէվֆիկ պէյ ընդհ. դատաւորին մինչև որ բողոքագիր չտայ դատարանը իրաւունք չունի ծեծողները հետապնդելու։

ԿՐԼՏԷԻ ԽՆԴԻՐԸ. - Աթէնքէն կը հեռագրուի երէկուան թուականով թէ պարսական տէրութեանց հիւպատոսները երէկ առաւ գումարում մը ունեցած են ֆրանսական հիւպատոսին մօտ և խորհրդակցած են այն միջոցներուն վրայ որոնք պէտք առնուին արգիլելու համար կրէտացի երեսփոխաններու Աթէնք մեկնումը։ Հարկ եղած հրահանգները տրուած են եւրոպական մարտանաւերու հրամանատարներուն։

ՄԻԽԱՅԵԼՕՎԻՉ ԻՇԽԱՆԸ. — Սելանիկի «Ինտէբանտան»ին մէջ կը կարդանք.— «Մնցեալ ուրբաթէն ի վեր մեր նաւահանգիստին մէջ խարիսխ նետած է «Հօլանտա» գլուսանաւը որ քաղաքս բերած էր Ռուս Միխայիլովիչ իշխանը։ Հազիւ ցամաք եւած, իշխանը չոգեկառք նստաւ և Պոլիս մեկնեցաւ։ Կ'ենթադրուի որ հոս պիտի վերադառնայ, որովհետեւ իր զբօսանաւը կը գտնուի միշտ մեր ջուրերը։ Զգիտցուիր թէ իշխանը ինչո՞ւ յանկարծ Պոլիս մեկնեցաւ.»։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՆԱԽԱՏՈՐՄԻՆԸ. — Ներքին գործոց նախարարութեան հասած հեռագիր մը կը հաղորդէ թէ երեք իտալական յածանաւեր Թարապլուսի առջև հասած են։ Ժողովրդը գինութիւններ կատարելէ յետոյ՝ իտալական նաւերը Կիպրոսի կողմը ղացած են։

ԿԱՐՄԻՐ ՄԱՀԻԿ. — Ֆրանսական դեսպանատան առաջին թարգման Լբտու առջի որ արտաքին գործերու նախարարութեան յանձնած է Կարմիր Մահիկի ի նպաստ Թունուզի բնակիչներուն կողմէ բացուած հանգանակութեան գումարը՝ 100,000 ֆրանքնոց չէքով մը։

ԶԷՐԲԻ ՊԷՅԻ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ. — Երէկ Զէրբի պէյի 14րդ դատավարութիւնը տեղի ունեցաւ նախագահութեամբ վերաքննիչ դատարանի նախագահ Հուլուսի պէյի, ներկայ էին դատարանին անդամները, Թանին և Ռիզա պէյերը և Յարութիւն էֆ. Մոսաիչեան, ընդհ. դատախազի աթոռը կը գրաւէր Պոլսոյ վերաքննիչ ատեանի ընդհ. դատախազի օգնականներէն Թալէաթ պէյ։ Վկայութեան կանչուեցաւ Սիրօզէն եկած Ապտիւլրահիմ էֆ. որ յայտարարեց թէ ո՛չ մէկ յարաբերութիւն ունեցած է սպանեալին և ամբաստանեալներուն հետ։ Ապտիւլրահիմ էֆ. թէեւ կանչուած էր անցեալ անգամ բայց անհանգիստ ըլլալուն պատճառաւ չէր եկած և դատարանը այս պարագան նկատի առնելով որոշեց տուգանք չի պահանջելը։ Վերկան երթեւեկի ծախս պահանջեց։ Անձնական գատախազ փաստաբանին պահանջմամբ հարցուեցաւ վկային թէ Սիրօզի ֆէտայիներու խմբակին և անոր կազմութեանը մասին ո և է տեղեկութիւն ունի՞։ Վկան յայտարարեց թէ ինքը միայն դաբսէն լսած էր այդ տեսակ բանի մը գոյութիւնը և սակայն ֆէտայիներուն անունները չի յիշեր։ Վկայութեան կանչուեցան յետոյ Տրապիզոնի «Պարգ» լրագրին տէր Շաթըրզատէ Հասան պէյը որ բացակայ էր հիւանդութեան պատճառաւ։ Երկրորդի ուրիշ վկայ մը ոստիկան զորաց հարիւրապետ Իսմէմ էֆ.ի վկայութեան գիրն ալ չէր եկած, միայն թէ ուրիշ վկայ մը, Զէրքէղ Հաֆիտ պէյի տեղւոյն մէջ կատարուած հարցաքննութիւնը հասած ըլլալով կարդացուեցաւ, որուն մէջ վկան կ'ըսէր թէ Զէքի պէյը չի ճանչնար և միայն Մուսթաֆա Նազիմը և Զէրքէղ Ահմէտը կը ճանչնայ որ իր հարեւորդ աղջկան զաւակն է, և որուն հետ սակայը ընտանեկան յարաբերութեան մէջ չի գտնուիր։ Զէքի պէյի սպանութենէն ո և է տեղեկութիւն չունի, և թէ ինքը ոճրին գործուած միջոցին Պոլիս չէր գտնուեր, և թէ ինքը չէր գիտեր որ Իթթիհատը չէրքէղ մը կը գործածէր և թէ այդ չէրքէզին ալ ամբաստանեալ Մէհմէտն էր։ Յետոյ կարդացուեցաւ Մանասթիրի փաստաբաններէն Գարամսն պէյի պաշտօնական վկայութիւնը որով կը յայտնուէր թէ վկան ոչ Զէքի պէյը կը ճանչնար ոչ ալ ամբաստանեալ Մուսթաֆա Նազիմ պէյը այլ միայն չէրքէզ Ահմէտը կը ճանչնայ որուն համար լսած էր թէ Սիրօզի էրնէ գիւղին մէջ անիկա մէկը սպանած է, նաեւ Սելանիկի մէջ ալ Սիրօզցի Եանքօ անուն անձն սպանած է քաղաքական պատճառներով և այլ այս կարգի ոճիրներ կատարած է։ Այս վկայութեան գիրը խիստ ընդարձակ ըլլալով և միւս կողմէ լուրերու առատութեան, և հետեւաբար տեղւոյն անձկութեան պատճառով դատավարութեան չարունակութիւնը կարդալ մեր վաղուան թիւին մէջ։ Մ. Խ.)

ԱՅՍՕՐ ԱՅՍՕՐ ԱՅՍՕՐ
ՓՆՏՌԵՑԷՔ ՍՄԲԱՏ ԲԻՒՐԱՏԻ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ
Ա. ԵՒ Բ. ՊՐԱԿՆԵՐԸ ՄԻԱՄԻՆ
ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԿՈՂՔՈՎ
20 ՓԱՐԱՏԻՊ

ԱՋԳԱՅԻՆ

ԹՈՒՐՔԻԱ ԺՈՂՈՎԻՆ ԵՐԷԿԻ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Խառն ժողովը երէկ հրաւիրուած էր նիստ գումարել Ղալաթիոյ խորհրդարանին մէջ, զբաղելու համար օրակարգին վրայ գտնուած խնդիրներով։ Սակայն ցաւալի է ըսել թէ՝ հակառակ ստիպողական հրաւէրին և հակառակ «Թարգին վրայ զբաղնուած այնքան այժմէական ու կենսական խնդիրներու՝ կարելի չեղաւ մեծամասնութիւն գոյացնել։ Խառն ժողովի ներկայ անդամները օրակարգին վրայ գտնուած ինչ ինչ այժմէական խնդիրներու մասին խորհրդակցութիւններ կատարելով, զանազան որոշումներ տուին։

Նախ որոշուեցաւ պատրիարքարանի վերակազմութեան ծրագիրը յետաձգել Զատկէն վերջը գումարուելիք խառն ժողովին։ Ժողովը զ'ր՚ձեալ զբաղեցաւ Պանտըրմայի քարանձաքի խնդրով, Տէրունեան էֆ. դարձեալ ներկայացաւ ժողովին և խնդրեց որ այդ խնդրի մասին կտրուկ տնօրինութիւն մը ըլլայ, քանի որ նոյն իսկ կրնայ ըլլալ որ այս խնդրին պատճառաւ արիւնալի ընդհարումներ պատահին։ Ս. Պատրիարք հայրը ասկէ առաջ քանիցս հրահանգներ տուած էր տեղւոյն առաջնորդ Կարապետ եպս. Մաղլըմեանի թէ՝ քարանձքի և թէ ներսէս քհ. Պապանեանի խնդրոյն առթիւ և սակայն առաջնորդը չարունակած էր իր ուղղութիւնը, յայտարարելով որ Ն. Ամենապատուութիւնը ինքնագլուխ որոշումներ կուտայ առանց վարչութեան ենթարկելու։ այդ տնօրինութիւնները։ Խառն ժողովը մերժեց առաջնորդին այդ վերագրումները և նկատելով որ անմիջական կարեւորութիւն ունի այս խնդրոյն լուծումը, որոշեց նախ և առաջ հեռագրաւ Պոլիս կանչել Մաղլըմեան եպս.ը, իրմէ բացատրութիւն պահանջելու համար։ Միւս կողմէ որոշեց որ վարչութեան կողմէ նշանակուած քննիչ պատուիրակները փութով մեկնին Պանտրմա։ Սակայն, ինչպէս կը լսենք, պատուիրակներէն՝ Ներ. Խօրասան հրաժարական տուած է այդ պաշտօնէն, ինչ ինչ առարկութիւններ ընելով և մասնաւորաբար իր ծերութիւնը մէջ բերելով։

Խառն ժողովը տեղեկանալով որ մինչև այսօր Երուսաղէմի վանքին պատկանող պաշտօնագրերը նախ, իբրեւ պատրիարք, Դանիէլ Արքեպս. Յակոբեանի կը ղրկուին և անոր միջոցաւ վանք, ինչ որ պատճառ կ'ըլլայ գործերու ձգձգումին, որոշեց Զատկէն յետոյ, Խառն ժողովին հրաւիրել Ն. Սրբազնութիւնը և հարցնել թէ՝ ինչու վանքէն ձգեց հեռացաւ և եթէ կատարկէ թէ՝ առողջական պատճառներով է որ կը մնայ մայրաքաղաքս, արդեօք մինչև այժմ, չէ՞ առողջացած։ Միւս կողմէ խառն ժողովը որոշեց գրել Երուսաղէմ և վանքէն ուղել Մաքսուտեան Ղեւոնդ վրդ.ի վրայ արձանագրուած կալուածներու պաշտօնաթուղթերը։

ՊԷՇԻԿԹԱՇԻ ՔԱՐՈԶՔԻՆ ԽՆԴԻՐԸ

Ս. Պատրիարք հայրը նկատելով որ կարնոյ առաջնորդարանին կողմէ հասած նամակներով, կ'ուզուի որ Հրանդ վրդ. Յովսեփեանը Դերջան՝ իր պաշտօնատեղին մեկնի, գրեց միշտ վրդ.ին որ անմիջապէս ճամբայ ելլէ։ Պէշիկթաշի թաղեցիները սակայն հանրագրութիւնով մը խնդրած էին կեդր. վարչութենէն որ Հրանդ վրդ. մնայ իրեւ քարոզիչ եւ վարժարանին անօրէն։ Ս. Պատրիարք հայրը սակայն անդրդուելի կը մնայ նկատելով որ՝ պէտք է եկեղեցականները հնազանդին հւգեւոր իշխանութեան։

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆԻ ԿԱԼՈՒԱԾԱՏՈՒՐԲԸ

Սանասարեան վարժարանի խնամակալութիւնը իր առջի օրուան նիստին մէջ որոշեց պատրիարքարանի միջնորդ դիմում ընել կառավարութեան, որպէս զի Սանասարեան վարժարանի կալուածատուրքի մասին կարգադրութիւն մը ընէ։ Խնամակալութիւնը գրեց նաեւ կարին որպէս զի տեղեկացնեն թէ՝ մինչև այսօր Սանասարեանի վարժարանին համար ո՞րքան ապրանք ներածուած է եւրոպայէ եւ ի՞նչ մաքսատուրք առնուած է անոնցմէ, որպէս զի կառավարութենէն պահանջուի։

ԱՏԱՐԱՍՅԱՐ-ԻԶՄԻՏԻ ԵՐԵՍԵՓԽԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Այս ցերէկուան կառախումբով Իզմիտ կ'ուղեւորի փաստաբան Հմայեակ էֆ. Խորասլան, Ատաբազար-Իզմիտի երեսփոխանութեան թեկնածուն, որուն ընտրութեան ուժ կուտայ նաեւ Իթթիհատը։ Խորասլան էֆ.ի պիտի ընկերանան մէկ քանի Իթթիհատականներ։ Թէև վերջերս Իթթիհատական Միւֆիտ պէյ Ատաբազարի մէջ, յայտարարած է թէ Խորասլան էֆ.ի ընտրութեան չպիտի աջակցի Իթթիհատը և սակայն այս վերջինին կեդրոնական քոմիթէն պաշտօնապէս կը տեղեկացնէ թէ հաստատ է իր նախկին որոշմանը մէջ։

ՀԱՄԵՐԱՇԽԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻՆ ԽԶՄԱՆ ՊԱՏՃԱՌՆԵՐԷՆ ՄԷԿԸ

Հակառակ ազդ. երեսփոխան Օհանեան ներսէս և Սարգիս Սուքն էֆէնտիներու թափած բուռն ջանքերուն, որոնցմով ազգային համերաշխութեան այս երկու անբաժանելի տաւգիսները կ'ուզէին յաւաջիկայ օսմ. երեսփոխանական ընտրութեանց ատիթ, Ազգին կողմէ կազմուած Համերաշխական ժողովին գործը ի գլուխ հանել, համաձայն ազգին իրական շահերուն, Կեդրոն-Ռումիկալար խմբակը խզեց իր յարաբերութիւնները և պատճառ եղաւ որ Համերաշխական ժողովը վիժի, անոր համար որ իր առաջարկները չէին ընդունուած։

Զենք գիտեր թէ այս խմբակը ո՛ր առտիճան պիտի չարի իր այս ընթացքով յաւաջիկայ ընտրութեանց մէջ։ Երբ յայտնի իրողութիւնը՝ մըն է թէ Համերաշխական ժողովը կազմող տարրերը՝ միացած տիրող կուսակցութեանց հետ, որոշած են գործել հաւաքաբար։

Հաւատի ազբիւրէ կը տեղեկանանք թէ Կեդրոնի խմբակցութեան պատկանողներէ ոմանք՝ որոնք այդ կուսակցութեան մէջ ազդեցիկ ձայն ունին, Իթիլաֆի յարելու առաջարկ ալ ըրած են բաց ի սթոռի ծանօթ սակարկութիւններէ և իրենց այդ առաջարկին մերժումը գլխաւոր պատճառը կը կազմէ կատարուած խզման։

ԱԶԳ. ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԸ

Ազգ. Երեսփ. Ժողովը նիստ պիտի գումարէ վաղը Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ և եթէ մեծամասնութիւն ունենայ, ինչ որ տարակուսելի է, պիտի զբաղի... մեծամասնութեան խնդրով, որ օրակարգի առաջին խնդիրն է։

ԻԶՄԻՐԵԱՆ ՆԱՄԱԿԱՆԻ

(ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ)

ԻԶՄԻՐ, 11 Մարտ

Օսմանեան Խորհրդարանի յաւաջիկայ նստաշրջանին համար, երեսփոխանական ընտրութեանց գործողութիւնները՝ գրեթէ ամիսէ մը ի վեր քաղաքիս մէջ բոլոր ազգայնութիւններուն մէջ բուռն կերպով կը շարունակուին դեռ։

Ինչպէս ուրիշ կողմեր, նոյնպէս քաղաքիս մէջ ալ Իթթիհատ և Իթիլաֆ կուսակցութիւնները այս ընտրողներուն առթիւ իրարու գէմ խիստ մրցումներ ձեռք առնելու վրայ են, իրենց ընտրելիները յաջողցնելու համար։ Իթթիհատ կուսակցութեան կողմէ փողոցներու մէջ ցոյցեր կ'ըլլան, ամբոխը դրօշակներ ի ձեռին «կեցցէ՛ հայրենասէր ժողովուրդ և անկեցի՛ թշնամի՛ք» կ'աղաղակեն։

Այս վերջին օրերս, քաղաքիս Յոյները իրենց քուէները գրեթէ Իթիլաֆ կուսակցութեան ի նպաստ կեդրոնացուցած է՝ երեւի, որովհետեւ ամբողջ յոյն եկեղեցիներուն դուռներուն առջեւ թէ՝ յոյն և թէ՝ Իթիլաֆ կուսակցութեան պատկանող անդամներէն ամբողջ ֆ մարդոց անունները թղթի մը վրայ արձանագրուելով փակցուած են իբր իրենց ընտրելիները։

Պէտք է գնահատել նաեւ այն կէտը թէ՝ Իզմիրի Հայ ժողովուրդը, այս անգամ ալ իր ծոցէն Հայ երեսփոխան մը պիտի կունայ ղրկել Սամ. Խորդրդարանին. և պէտք է խոստովանինք այս մասին քաղաքիս Դաշնակցական Քոմիթէէն անխնայ ջանքերուն և Իթթիհատի բարեկամեցողութեան շնորհիւ է որ այս պատիւը պիտի վայելենք։

Այս ատիթ չարթուս մէջ, քաղաքիս առաջնակարգ փաստաբաններէն Սարգիս Գէորգ Պուալի էֆ. Մեսրոպեան վարժարանի սրահին մէջ խիստ չահեկան և իմաստալից բանախօսութիւն մը ընելով՝ նախ Հայ ընտրելիի մը համար եղած ջանքերուն և Իթթիհատի կուսակցութեան մօտ այս պատուաբեր քայլին հեղինակները քաջալերելէ վերջ՝ ծանրացաւ թուէարկութեան պահուն հայ ժողովուրդին պարտականութեանը ինչպէս նաեւ Միութենական բառին բուն նշանակութեան վրայ, խորունկ ակնարկ մը նետելով հետեւեալ վերջաբանով. «Միութիւնը կընայ ամէն դժուարութեանց առաջքն առնել և մանաւանդ միութեամբ և հաստատակամութեամբ գործելով է որ մեր բազմակրօն Հայ ազգին ցաւերուն գարման մը գտնել»։ Այս խօսքերուն վրայ յարգելի բանախօսը բուռն կերպով գովերգեցին ծափահարութեանց արժանացաւ բազմութեան կողմէ։

Յաջորդ օրեր, քուէտուփը Ազգ. առաջնորդարան բերուած ըլլալով՝ ժողովուրդը գունդգունդ կը գիմեն հոն իրենց քուէի աւագ պարտականութիւնը կատարելու, և մեծ յոյս կայ թէ Իթթիհատի կողմը շահի քուէի առաւելութիւնը, ինչպէս որ ժողովուրդի զանգան խաւերուն մէջ տարածաձիւռուած է արդէն։ Բանի մը օրէն արդիւնքը պիտի տեսնուի։

* * *

Գործունեայ Հովիւի մը գործերը պէտք է գնահատուին միւս։ — Իզմիրի Առաջնորդ Գեր. Մատթէոս Ծ. Վրդ.ը քաղաք գալէն ի վեր իր գործունէութեամբ, ինչպէս նաեւ իր վարչապետութեամբը միշտ իր հօտին գնահատութեան արժանացած է. այնպէս որ առաջուան ազդ. վարժարաններու դրութիւնը ներկայիս հետ բախտաւորով կարեւորագոյն տարբերութիւն մը կը տեսնուի։ Այս անգամ ալ նկատի առնելով որ՝ Ս. Ստեփաննոս եկեղեցին (Իզմիրի կեդրոնը մինակը ըլլալով) երկար տարիներէ ի վեր կարեւոր նորոգութեան մը պէտք ունի, յարմար դասեց ինքն անձամբ խանութէ խանութ դիմելով հանգանակութեամբ յիշեալ եկեղեցին բարեզարդել. գրեթէ 4—5 օրուան միջոցին մէջ հաղարէն աւելի ոսկի հանգանակած է և կը յուսացուի որ երկու հազարի ալ հասնի. այսպէսով Զատկէն անմիջապէս յետոյ գործի պիտի սկսուի և թէ՝ արհեստաւոր և թէ՝ ազգաւոր գործաւորին գործ մը պիտի հայթայթուի։ Ահա՛ Հովիւ մը՝ որ մեզի պատիւ կը բերէ։

* * *

Վերջերս հասած հեռագրական լուրերը քաղաքիս մէջ մեծ յուզում մը յառաջ բերած են իբր թէ Իտալիոյ նաւատորմիղը Եգէական ծովու մէջ գործողութեան սկսելու համար հրաման ստացած է իր պետութենէն։ Արդէն կառավարութիւնը քաղաքիս մէջ ամէն ջանք ի գործ դրած է անդորրութեան համար և մանաւանդ կանոնաւոր «բէտիֆ» զօրքերը հաւաքուած են ու կազմ ու պատրաստ վիճակի մէջ կը մնան, նաեւ ամէն օր թնդանօթաձգութեան փորձեր կը կատարուին։ Զանազան կղզիներ ալ զինուորներ ղրկուելու վրայ է։ Քաղաքիս մէջ բնակող խաղաղասէր հպատակներուն արտաքսումին համար գրոյց կը լսի, սակայն այս մասին կառավարութիւնը քաջ մը չէ գուշ.

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ Մ. ՉԻԼԻՆԳԻՐԵԱՆ

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԱՆԳԼ. ԴՈՐՄԱԴՈՒԼԸ

ԼՈՆՏՈՆ, Մարտ 27.—Երեսփ. Ժողովը 43ի դէմ 213 ձայնով ընդունեց երրորդ ընթերցումով, նուազագոյն օրվարձի օրինագիծը. բանտարկեալները այս ծրագրին դէմ քուէարկեցին։

*** Մինչեւ ցարդ գործի սկսող բանթողներուն թիւը 2000ի կ'հասնի, իսկ զործադուլին հետեւանքով երկաթուղիներու ընկերութեանց կրած վնասին ընդհ. գումարը մէկուկէս միլիոն անգլ. ոսկի։

ԽՌՎՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՕՔԻ ՄԷՋ

ԼՈՆՏՈՆ, Մարտ 27. — «Մօրնինգ Բօսթ»ի կը հեռագրուի թէ Մարաքէշի մէջ խառնաշփոթութիւններ ծագած ըլլալով, բազմաթիւ եւրոպացիներ վիրաւորուած, և բնիկներէն ալ հինգ հոգի մեռած են։

ՋՈՒՐԸ Կ'ՈՂՈՂԷ ՍՏՈՐԵՐԿՐԵԱՑ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ ՄԸ

ՊԵՐԼԻՆ, Մարտ 27. — Այս առաւօտ Սրիթէլմարքի և Ալէքսանտերբլացի մէջ երթեւեկող ստորերկրեայ երկաթուղին, ջուրի յանկարծական պոռթկումի մը հետեւանքով վնասուեցաւ և Լայբցիկերպատի և Սրիթէլմարքի երկաթուղւոյն երթեւեկութիւնը ընդհատուեցաւ։

ԻԹԹԻՀԱՏԻ ԾԱՂԹԱՆԱԿՆԵՐԸ

ԻԶՄԻՐ, Մարտ 27.—Իզմիրի և ուրիշ 16 ընտրական շրջանակներու մէջ Իթթիհատականները յաղթական դանդիտացան. քուէտուփերը քաղաքապետարան փոխադրուեցան համակրական ցոյցերու մէջ, քաղաքին մէջ Իթթիհատի հանդէպ խիստ նպաստաւոր կարծիք մը կը տիրէ։

ՊԷՅՐՈՒԹ.—Սայտայի մէջ Իթթիհատականները դարձեալ յաղթող հանդիսացան, ստանալով 40 քուէ։

ԴԱՄԱՍԿՈՍ.—Զիպտանի մէջ ալ քուէից մեծամասնութիւն չահեցաւ Իթթիհատը։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԼԱՆԳԱԶԱՅԻ ՄԷՋ ԱԼ "ՇԷՐԻԱԹ" Կ'ՈՒԶԷՆ

10 ՍՊԱՆԵԱԼ, ԵՒ 25 ՎԻՐԱՒՈՐ

"ՀՈՒՐԻԷԹԻՆ ՔՈՒԷ ՉԵՆՔ ՏԱՐ ..."

ԶԻՆԵԱԼ, ՅԱՐՁԱԿՈՒՄ ՈՍՏԻԿԱՆ–ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐՈՒ ՎՐԱՑ

ԿՈՒՍԱԿԱԼԸ ԴԷՊԻՒՆ ՎԱՅՐԸ Կ'ԵՐԹԱՅ. — Բ. ԴՈՒՌ ՀԱՍԱԾ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

Լանգազիէ (Սելանիկ) գատաւորի երեք գլուղերու բնակիչներէն առաջին ընտրողները՝ ընտրութեանց համար հրաւիրուած էին։ Այվալլրգ Տէրէսի անուն տեղը հաւաքուեցան և ուրիշ գիւղացիներ ալ հոն հրաւիրելով գայմագամի փոխանորդը ուզեցին տեսնել. այս միջոցին տեղւոյն չորջանի հրամանատարին հետ 16 ժանդարմաներ դիւղալ հաւաքավայրը եկան. ժողովուրդին մէջէն «Շերիաթ կ'ուզենք. հուրիյէթ չենք ուզեր»ի պէս գարմանալի պոռտուքներ լսուեցան։ Յետոյ քանի մը մարդերու դրդումին և դրդումին հետեւանքով ուշագրաւ գիրք մը առած ժողովուրդին կողմէ ոստիկան զինուորներու վրայ յարձակում գործուեցաւ և ոստիկան զինուորներէն մէկը գլխէն՝ քարով և ուրիշ մըն ալ թեւէն հրացանի գնդակով վիրաւորուեցան։ Ասոր վրայ ոստիկան զինուորները պարտաւորուեցան զէնքի դիմել, այնպէս որ երկու կողմէ քանի մը հոգի վիրաւորուեցան և քանի մը հոգի ալ սպաննուեցան։ Այս դէպքը հեռագրով հաղորդուած ըլլալով, անմիջապէս Սելանիկի վալին ոստիկան զինուորներու հրամանատարին հետ օթօմոպիլով հասաւ դէպքին վայրը։ Անդորրութիւնը վերահաստատուեցաւ։ Կացութիւնը մանհոգութիւն չի պատճառեր թնաւ։ Վիրաւորեալները դարմանելու համար Սելանիկէն բժիշկ բերուեցաւ։ Գիւղացիները հարցաքննելով յայտարարեցին թէ՝ մէկ քանի անձերու կողմէ խարուած և այս շարժումին մղուած էին։ Քննութիւնը կը շարունակուի։

ԻՆՉ Կ'ԸՍԻ ԿՈՒՍԱԿԱԼԸ

(ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ)

Սելանիկէն վերջին ժամուն Լանգազայի դէպքին առթիւ հետեւեալ պաշտօնական հեռագիրը հասաւ Բ. Դուռ։

Ահաւասիկ այդ հեռագիրը նոյնութեամբ.

«Ընտրութեանց համար Այվալրգ ճամի թաղը հրաւիրուած գիւղացիները կանխամտածումի արդիւնք ըլլալով զինուած՝ տեղս մօտակայ ձորը կը հաւաքուին։ Դարձեալ իրենցմէ առնուած տեղեկութեանց համաձայն իբր թէ՝ հոն հաւաքուած են իրենց միջեւ խորհրդակցութիւն կատարելու նպատակով։ Իրենց գիւղը գտնուած միջոցնուն որոշած են թէեւ «շերիաթ»ի համար քուէ տալ, բայց դարձեալ — իրենց բացատրութեան համաձայն — որոշիր են թէ՝ «հուրիյէթ»ին համար քուէ չպիտի կարենան տալ։ Երբ ձորը կը հաւաքուին գայմագամին փոխանորդը քովերնին կը կանչեն միմիայն իրենց այս որոշումը հաղորդելու համար։ Կ'ստուգուի թէ կարգ մը մարդիկ այս կողմերը սլքաստալով այս խեղճ մարդկանները մոլորեցուցած և գրգռած են։ Կը հասկցուի թէ՝ Գարբագաղը ըսուած Վէլիքօգլի գաղը Մուսթաֆան եղած է այդ գրգռիչներէն մէկը և ժողովուրդը մոլորեցնելու համար շատ աշխատած է։ Գիւղացիներէն սպանուածները սաստ հոգի են. ասոնց վէրքերը քննութեան ենթարկուելով հաղորդած է թէ մէկը մարթինի և երկուքը կրաչի ու մէկն ալ բէվոլվէրի գնդակներով սպաննուած են. չսկ ոստիկան զինուորը կը հաստատուի թէ մանլիխէրի գնդակով սպաննուած է։ Դէպքին վայրը շատ մը մարթինի, կրաչի, բէվոլվէրի և մանլիխերի պարապ փամփուշտներ գտնուեցան, ինչ որ տարակոյս չի վերցներ թէ՝ ժողովուրդը այլազան հրացաններով զինուած և հոն համախմբուած են։ Կը հաստատուի նաեւ թէ՝ խռնդկութեան միջոցին, գիւղացիներուն արձակած զնդակները իրենցմէ մէկ քանիներուն ալ հանդիպած էր։ Ամենախորին ցաւով երեւան եկած է որ այս տխուր դէպքը պարզապէս տգիտութեան եւ մոլեռանդութեան արդիւնք է. այս պարզամիտ մարդերը կը խաստովանին թէ՝ իրենք «Շերիաթ»ն կ'ուզէին եւ միայն անոր համար քուէ պիտի կարենային տալ։ Հիմա կը ցաւին որ բազմաթիւ ընտանիքներ դժբախտութեան պիտի մատնուին։ Գիւղացիներէն եւ ոստիկան զինուորներէն աւելի քան 25 վիրաւորեալներ կան, ասոնք դարմանելու համար Սելանիկէն բժիշկներ եւ հարկաւոր դեղեր բերուեցան։ Ծանրապէս վիրաւորուածները Սելանիկ պիտի փոխադրուին։ Լանգազայի ընդհ. դատախազի օգնականը, գայմագամի փոխանորդը եւ ժանդարմայի ջոկատին հրամանատարը խուզարկութիւն եւ քննութիւն կատարելու համար գրկուեցան Ըլխամուր գիւղը, որ դէպքին պատճառը բոյնը եղած էր։»

ՔԻՒՐՏԻՍԹԱՆԻ ԵՐԵՒԵԼԻՆԵՐԷՆ ԵՒ ԿՐՕՆԱԿԱՆՆԵՐԷՆ ՀԱՍԱԾ ՀԵՌԱԳԻՐ ՄԸ

ՊԷՏՐԽԱՆԶԱՏԷՆԵՐԸ, ՔԻՒՐՏԵՐԸ ԵՒ ԻԹԼԱՖԸ

Բէրլարիէն Մարտ 14 թուականաւ Բ. Դուռ հասած է հետեւեալ հեռագիրը.—

«Պէրխանզատէներէն 30000 հոգի Իթիլաֆի դիմելով մասնաճիւղեր կազմելու համար ծրագիր խնդրած ըլլալնին լրագիրներ ծանուցած էին։ Այս անգամ, կը յայտարարենք թէ՝ մենք քիւրտերս Իթիլաֆի անուան տակ կուսակցութեան մը գոյութեան մասին ո և է տեղեկութիւն չունինք, հետեւաբար նոյն կուսակցութեան հետ ո և է կերպով յարաբերութեան մէջ մտնելու վրայ անգամ խորհած չենք և չենք ալ փափաքիր։ 30 տարիներէ ի վեր այս դժբաղդ ազգը բռնակալութեան ճիրաններէն ազատող Իթթիհատի հանդէպ երախտագէտ ըլլալնիս ի խորոց սրտէ կը ծանուցանենք, և թէ՝ ո՛չ ոք կրնայ մեզի հեռացնել մեր կեանքը կազմող Իթթիհատի գրկէ

ԼԷՕՆ ԳԱՇՈՒՆ

ԵԷՆԻՋԷՐԻ ՀԱՍԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Ա.

«ՏԻՎՇԻՐՄԷ»Ի ՕՐԵՆՔԸ

Եւ կը զանայի քաղքէն, երբ մեր տունը առաջնորդող ճամբուն մուտքին բերանը ինքզինքս գտայ Ձիաւորներու խումբի մը մէջտեղը. անոնք դաշտին եղերքէն ա՛յնքան արագ կուգային որ քիչ մնաց ոտնակոխ պիտի ըլլայի։

— Կեցի՛ր, կեցի՛ր, տղա՛ս, պոռաց Ձիաւորի խիստ ձայն մը, որուն Ձիուն տակը պիտի երթայի. կո՞յր ես։

Աչքերս բարձրացուցի, և ի մեծ երկիւղ, ճանչցայ «աքընճի»ները (թեթեւաղօր) կարմիր գդակներով և երկայն թիւերով բաճկոնակներով։

Բնական չափ կային անոնք, որոնք քաղքէն կուգային դէպի հոս տունը։

—Տաճկերէն դիտե՞ս, յարեց հեռս խօսող «աքընճի»ն։

Եւ խարազանին ծայրովը մեր տունը ցուցնելէն։

— Սրբիկա Թրանք Սրբիօին տունն է, հէ՞, տղա՛յ, ըսաւ։

Աքընճիին լսիրշ շեշտը արիւնս գլուխս ցատկեցուց և գոռոզաբար պատասխանեցի իրեն.

— Հոն երթաս նէ հարցո՛ւր։

— Ի՞նչ ըսիր, խողի՛ ձագ, ուանտ՛է, գոչեց «աքընճի»ն խարազանը բարձրացնելով.

— Կանգ ա՛ռ, ըսաւ ուրիշ Ձիաւոր մը՝ որ եառէէն կուգար. վա՛ր ըրէ խարազանը վա՛ր, կ'ըսեմ քեզի։

Եւ օրովհետև «աքընճի»ն անոր չհաւանեցաւ անմիջապէս, Ձիաւորը խարազանը ձեռքէն խլեց և անոր երկու երեք փաստաւոր հարուած տուաւ ուսերուն։

— Ի՞նչ, յարեց Ձիաւոր խոչոր մարդը, պեխեր եւ մօրուք անելու և ձեռք կը բարձրացնես սա պզտիկ տղուն վրայ որ քեզի ոչինչ բրած ունի. օ՛ն, բանդ գնա։ Եւ դուն, տղա՛ս մի՛ վախնար։ Եթէ այս սեղերուն ծանօթ ես, ցուցուր Իմի Թրանք Սրբիօ պէյին տունը։

— Աղա՛, ատիկա իմ հօրս տունն է և սա վերը տեսածնիդ է. հոն կ'երթամ կոր, պատասխանեցի։

— Շա՛տ աղէկ, տղա, Ձիուս քովէն քալէ. դուն տղուոր տղայ մին ես, եւ չվախցար երբոր այդ կենդանին իր խարազանը բարձրացուց։ Աւելի ժամէն քալէ։

Երեսը կը նայէի մարդուն, որ պեսը ըլլալ կը թուէր։ Մեքուկ մըն էր ան, նիհար դէմքով, արուագիծ, վառվռուն աչքերով, թանձր և կցուն յօնքերով եւ երկար գորշագոյն պեխեր ունէր։

Կուզի մուչտակով լեցուած վերարկու մը իր հագուստները կը ծածկէր. իր սրածայր կապոյտ փակերը եզերուած էր փաթիթոցի պէս բանով մը. սուրին լայն կոթը արծաթով պատած էր և քովն ի վար կախուած կը մնար։ Թամբն ի վար զէնքերու կոյտ մը կախուած էր։ Հակառակ իր խիստ արտայայտութեան, այդ ծերունին պարկեշտ դէմք մը ունէր։

—Պայրաքտար աղա՛, ըսաւ «աքընճի»-ներէն մին, երբ տունէն հոգիս հարիւր քայլի չափ հեռաւորութիւն ունէինք, պէ՞տք է խմաց տալ։

Աղան գլխու նշան մը ըրաւ, և «աքընճի»ն ընդփոյթ մեկնեցաւ։

Պայրաքտար աղայի մը կարևորութեան գաղափարը չունէի. դայն հասկցայ ա՛յն ատեն, երբ տեսայ որ փոխանակ այդ անձնաւորութիւնը սպասցնելու, դրան առաջ քայլ մնացած՝ հայրս եկաւ դիմաւորելու խիստ հեռուէն, ինչպէս կ'ընեն մեծ պէյերու, և ինք անձամբ բռնեց սանդակը։

Իր կարգին, աղան ալ չատ յարգանք և քաղաքավարութիւն ցոյց տուաւ հօրս հանդէպ, մարմնով որ ձի նստած առնն անիկա իր թեւը մոնելով օդնէ իրեն, ոտքով քալեց անոր հետ, առանց առաջ անցնելու և ոչ ալ արժանապատուութեան զոյնիլիք ընթացքներ ունենալ։ Բարեւելով և յարգալիր բառեր փոխանակելով հօրս՝ «պէյ էֆէնտի» անունը կուտար, նաև «էֆէնտիլէրի» կ'ըսէր ի հարկին, եւ հիւրասրահ մտնելէն առաջ, երկու անգամ խոնարհութիւն ըրաւ։

Կը հեռանայի՝ տեսնելով որ այնքան հանդիսաւոր հանդամանք ունեցող մարդ մը ինչպէս յարգալիր կը վարուէր հօրս հետ, եւ ա՛լ մանչի անմանկական մը հնարկուեցայ մօրս ոնեանքը մտնելով, — վասնզի տասնց ներս հրամցուելու չէր կրնար հիւրասրահն մտնել, — ուր ան՝ մոտերը քալած՝ կ'ոգեւոր անգաղտ ձգելով.

— Դժբախտութի՛ւն, դժբախտութիւն. ա՛ռս, թշուառութիւնը մտաւ տունէն ներս իրեն։ Թշուառութիւն չէ եկած. եկողը ատիճանաւոր պէյ մը, պայրաքտար մըն է որ հօրս հիւր եկած է և քաղաքավարութեան բոլոր ձեւակերպութիւնները կը գործադրէ։

—Թշուա՛ռ, գոչեց մայրս, խե՛ղճ, դժբախտ տղայ։ Անծնեալ ըլլայ այդ պայրաքտարը, անծնեալ ըլլայ բոլոր իր հետ եղողները, անծնեալ ըլլայ իր ազգը։ Այդ պայրաքտարը եկեր եղբայրդ կը փնտռէ «տէվլիրմէ»ի համար. անհնաւանս մը պիտի ընեն դայն, այլևս կեանքս մէջը երեսը չպիտի տեսնեմ։

Մօրս սրբերը մինչև իրիկուն տեւեցին։ Մութը կոխեր էր, երբ Սօթիրին եկաւ դիս կանչելու հօրս կողմէն, ըսելով որ ճաշը զատրատ է և պայրաքտարը կը փափաքի որ ես ալ մեծերուն հետ սեղան նստիմ։ Այն ատեն մայրս իր ճիչերն ու հեծկլտոցքները կրկնապատկեց, քոյրս ալ ձնոր հետեւեցաւ։ Սօթիրի ի զուր դայն կ'տպատնվէր թէ խումբը գիս տանելու չէր եկած, թէ՝ պայրաքտարը կ'տեսէր զարգացիս տեսնելու. դիս իր թեւերուն մէջ առաւ։ Երեսս արդանքով և համբոյրներով ծածկեց, անտակ որ չկրցայ ես ալ իմ լացս զսպել. մինչդեռ Սօթիրին գիս տատ կը տանէր։ Սանդուխներուն վար իջած տեսնելս, ամբանչներս կը խլէի, չլան. համար այդ ողբալիները որ սիրտս կը քաղքեր։

Ահա՛ այսպէս քաժնուեցայ մօրմէս։ Ամառուան ողորմի իրեն, անկէ ի վեր մէջ մը ալ չտեսայ։

Գաւիթին մէջտեղը մեծ խարսիկ մը տեսայ. «աքընճի»ները վաստր էին դայն. անոնք կ'երթային կուգային յանախ, լոյսին մէջ երեւալով և մութին մէջ կորսուելով։ Կարծես թէ տունը տեղը իրենցն էր։ Մութ տեղը, գիսանայրերէն մէկ անկիւնը, ինքնիրենս խորհուրդ մը յղացայ. սրան մտնելէ առաջ, երեսս լուաց, որպէս զի չհասկնան թէ լացեր եմ։ Եւ սակայն հորին քովը երթալու համար դուռս եկել պէտք էր։ Դրանը տակ աքընճի մը սուր ի ձեռին մնացեր։

—Մի՛ անցնիր։

—Բայց ես տունէն եմ. ջուր պիտի առնեմ ըսի։

(3) (Շարունակելի)

Թարգմ. ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ՄՈՌՈՒ

ՏՈՔԹ. Պ. ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

Արանց և կանանց ծննդամիզական և ԳԱՂՂԻԱԿԱՆ ԱԽՏԵՐՈՒ

Երկար տարիներ զանազան հիւանդանոցներու մէջ պաշտօնավարելով, իր ստացած փորձառութեամբը բժշկական նորագոյն մէթոտներով կարճ ժամանակի մէջ կը բուժէ գիրնկախտը, կերամիզութիւնը, սերմնահոսութիւնը, առնական անկարողութիւնները, բրօսթաթի եւ միզամանի, ինչպէս նաև ստամոքսի, սրտի, թոքերու, աղիքներու և երիկամներու հիւանդութիւնները և զանազան յատուկ վէրքեր։

Բացի կիրակէ, ամէն օր կէս օրէն մինչև երեկոյ կը գտնուի Սիրքէճի, Թրամվայ ճատէսի, չղեկառքի երբի դրան կից, իր մասնաւոր դարմանատան մէջ։

Իսկ առաւօտէն մինչև կէս օր հիւանդ կ'ընդունի կէտիք փաշա, Պալի Փաշտ եօդուշը, Միթսելլիմ փողոց, թիւ 6 իր բնակարանը, նաև Մօտակայ Վահրամ էֆ. Աստուրեանի դեղարանը և ուր Զորեքշաբթի, կէս օրէ առաջ ձրի։ 2—36

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ — ԴԵՐԶԱԿ

ԵԴՈՒԱՐԴ ՏԱՆՑԻԿԵԱՆ

Պոլիս, ՃԷլալ պէյ խան, թիւ 26, Օռօզտի-Պաքի դէմը

Այժէն անոնք որ կ'ուզեն ճաշակաւոր հագուիլ, թո՛ղ փութան գիմել Եդուարդ Տանցիկեանի գործատեղին, ուր հաած են արդէն ընտիր կերպասներ եւ ուր կը պատրաստուին ճաշակաւոր և անթերի հագուստներ, ամենավերջին նորաձեւութեանց համաձայն։

Առաջին այցելութիւն մը պիտի բաւէ դաղափար մը կազմել այս նոր հաստատութեան ճաշակի գերազանցութեան վրայ։

Դիմեցէք Պոլիս, ՃԷլալ պէյ խան, թիւ 26։

ՏՈՔԹ. ԹԱՆՃԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ԱՐՏԱՔԻՆ, ԾՆՆԴԱՄԻԶԱԿԱՆ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ԱԽՏԵՐՈՒ

Գիւղական ուսուցիչ Օսմ. Բժշկական Համալսարանի

Գիտական ամենավերջին մէթոտներով կարճ ժամանակի մէջ կը դարմանէ ամէն տեսակ մորթային, ծննդամիզական և կանանց ախտերը, ջերմամիզութիւն երիկամներու, միզամանի եւ այլ հիւանդութիւնները, ելեկտրաբուժութեամբ՝ սերմնահոսութիւնը, առնական անկարողութիւնը, երակներու ներարկումներով։ — (606)ի ՍՍԱՎԱՌՍԱՆԻ ՆԵՐԱՐԿՈՒՄՆԵՐՈՎ ԵՒ ԱՅԼ ՄԻԶՈՑՆԵՐՈՎ ՖԻԱՆԿԱԽՏԻ ԴԱՐՄԱՆՈՒՄ. մէզի, արեան, խուսի, քիմիական և մանրէաբանական քննութիւն։ Դարմանատունն է Պահէէ Դարու, նոր փոսթահանէին դէմի կարգը Հայկ Ալլահվէրտեան դեղարանին մէջ իր մասնաւոր դարմանատունը, ամէն օր կէս օրէ վերջ։

ԱՌԱՋԻՆ ԱՑՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԶՐԻ

ՏՈՔԹ. Տ. ՃԷԶԱՒԻՐԼԵԱՆ

Բարիզէն վերադարձած մասնագէտ ջղային եւ մտային հիւանդութեանց

Կը դարմանէ ամենավերջին դրութեամբ եւ ելեկտրաբուժութեամբ կաթուածները, մէնէնժիթը, իր տեսակները զանազանելով, ջղային ցաւերը, ինչպէս ձեռքի դողդողը, սրտի բաբախումը, ջղային քրտինքը, ջղային գիրութիւնը եւ ջղային նիհարութիւնը, տղայոց զիշերային միզադնացութիւնը, սերմնահոսութիւնը, առնական անկարողութիւնը, կը դարմանէ լուսնոսութիւնը՝ Բրոգ. Շարքոյի դրութեամբ, ցնցապարը (charée) եւ զանազան ջղային եւ կնային զիդութիւնք։

Կը գտնուի ամէն օր, բացի կիրակէ, առաւօտէն մինչև երեկոյ Սիրքէճի կայարանի ելքի դրան կից իր մասնաւոր դարմանատունը։ 2—30

ՀԱՅԿԱԿԱՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ՍՄԲԱՏ ԲԻՒՐԱՏ, առաջիկայ հինգշաբթի, մարտ 15էն սկսեալ, կը ձեռնարկէ հրատարակել իր այս նոր երկը, քանի տարիներու աշխատութեան արդիւնք, որ մինչև ցարդ հրատարակուած ազգային պատմութիւններուն մէջ ամէնէն ընդարձակը, ճոխը, լիակատարը կը համարուի։ Ամէն օր կը հրատարակուի, պրակ առ պրակ, ութածալ, մեծադիր, պատկերներով։ Ա. պրակը չբեղ կողքով, գլուխը կը գտնուի Նախկին Պատրիարք Տ. Եղիշէ Դուրեան Սրբազանի հմտալից մէկ նամակը «Անպատճառ» գնեցէ՛ք «Ա. պրակ»ը, եթէ ղղիք, մի՛ շարունակէք։

Կեղրոնատեղի, Պալը Ալի, թիւ 40, Նաղարեի էֆ. Ա.ճեանի խանութը։

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

Բազմալեզուեան Զրուցատութիւն Հայերէն-Ռուսերէն-Դերմաներէն-Իտալերէն-Յունարէն-Ֆրանսերէն-Անգլիերէն և Տաճկերէն։ Էջ 400։

Զ. Տ. Ս. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Անհրաժեշտ երկսեռ ուսանողաց, ուսուցչաց և առ հասարակ ամէն անձանց։ —

Օրական 10 վայրկեան չոգենաւի, շոգեկառքի, հանրակառքի կամ տան մէջ բազմալեզուեանը կարդալով անզգալաբար խիստ քիչ միջոցի մէջ պիտի տիրանայ եւրոպական վերոյշեալ լեզուաց։ —

Նորագոյն եւրոպական մէթոտներով պատրաստուած սոյն կարեւոր գիրքը պէտք է ամէն օր ամէնուն գրպանը դրուելու։ Ապագան լեզուագէտինն է։

Դին 20 գահեկան, փոսթի ծախքով 23։

Դիմել հեղինակին Զ. Տ. Ս. Փափազեան, Կ. Պոլիս, Պայազիտ Հաւուս։

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

ԱՆԿԼՈ-ՀՈՅ

ՓԱՓԱԶԵԱՆ ԲԱՌԱՐԱՆ

1136 էջ 800 ՊԱՏԿԵՐ

Արժանացած համազգային գնահատման, եզական և անմրցելի իր տեսակին մէջ անգլիերէն հոմանիշներ. գիտական բաբերու ճոխ մասերը. ժամանակաւոր յաւելուածներ մեկ վստահելի բառարանը. գին լաթակազմ 70, կիսակաշի 75. գիմել հեղինակին՝ Զ. Տ. Ս. Փափազեան, Կ. Պոլիս, Պայազիտ Հաւուս։

ԵՐԵՔ ՀՐԱՑԱՆԱԿԻՐՆԵՐ

5 ՀԱՏՈՐ

Սոյն կարեւոր գիրքը այժմ կը վաճառուի 20 գահեկանի չնչին գնով մը.— Դին 20 գահեկան, զատառներու համար փոսթի ծախք չպիտի առնուի. ուստիեն զատուեցէք։ Դիմել «Մանզումէ»ի։

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՈՅԻՔ

Մասնաճիւղ Դալաթիոյ. — Ռամանոս խան։

Պոլսոյ գործակալութիւն.— Գալաթաբաշղու բաստժին գիմաց Ագիր էֆ. Գիւթիպանէ փողոց։

Պոլսոյ գործակալութիւնը, Դալաթիոյ մասնաճիւղին նման, կը կատարէ Պանքայի ամէն տեսակ գործառնութիւններ։

Գործակալութիւնը կը կատարէ նաև զանձումներ Թուրքիոյ բոլոր գաւառներուն, ինչպէս և արտասահմանի համար։

"ՄԱՆԶՈՒՄԷ"Ի ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Հրապարակաւ կուգանք խնդրել մեր հին բաժանորդներէն որ հաճին անյապաղ, մեզ հաղորդել իրենց հասցէն, որպէսզի ո և է անհանութիւն տեղի չունենայ առաքումներուն մէջ։

«ԶՈՒՌՆԱ»

(ՇԱՒԱՌԸ ԵՐԿՈՒ ԱՆԴԱՄ)

Վաղը ամէն կողմ փնտռեցէք «Զուռնա» ազգ. երգիծաթերթը քրքջալիր ու շահեկան բովանդակութեամբ։ Եր. Օտեան Միւրթէզա պէյ, Կիկո և Զաքրիմաղի։ Դին 10 փարա։ Ծաղրանկարներ։ Հասցէ՝ Պալը Ալի, Իպտամ խան թիւ 31։

ՄԵՐ ՅԱՃԱԽՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ԱՒԵՏԻՍ

ՆՈՐ ԽԻՒՍ

Մօնամէտ Ալի պէյի կողմէն հնարուած և Արքունի նախկին զեղագործ Լիլիէնֆիլի միջոցաւ պատրաստուած հաճարաւոր Ա-ՆԻՍՕՆԻ ԽԻՒՍը Պահէէ Դարու, Գասապեան զեղարանը և Ենի ճամի, Մօնամէտ Քեալիմ պէյի զեղի մթերանոցը, ինչպէս նաև բոլոր զեղարանները եւ մթերանոցները կը վաճառուին։ Գոլսոյ մէջ գին է 5 ղրուշ։

ՏՊԱՐԱՆ ԵՒ ՓՈՐԱԳՐԱՏՈՒՆ

Տ. ԾԻՐԻՆԵԱՆ

Պապը Ալի Ճատէսի Ճրղալ օղլու եօղուչու, թիւ 10

Գործատեղւոյս մէջ կը պատրաստուին մասնաւոր խնամքով պատկերներ տուսախի, զինկոյի, զղնձի վրայ և ամէն լեզուէ կնիքներ քաուչուկի և մետալի վրայ, ինչպէս նաև թղթիկներու, դայակներու, առանձնաթղթերու և փաստաթղթերու համար նուրբ փորագրութեամբ թաղէաներ։ Կը պատրաստուին նաև խիստ ճաշակաւոր այցաքարտեր, նշանախօսութեանց և հարսանեաց հրաւիրատոմսեր վաճառականական ամէն տեսակ տպագրական պիտոյքներ։ Գիները չափազանց ժամանակ, մաքուր և արագ, զատառներէ ըլլալիք յանձնարարութիւններ փութով և խնամով կը պատրաստուին։ 3—20

ՏՕՔԹՕՐ ՏԻԳՐԱՆ ԹԱՊԻՊԵԱՆ

ՄԱՄՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ՄՈՐՔՈՑԻՆ ԱԽՏԵԵՐՈՒ

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր, Շէնլի, Օսման պէյի գաղինոյին մօտ, Անտանեան աբարթմանի Ի բ յարկաբաժնին մէջ.

Արանց և կանանց ինչպէս նաև տղայոց ամէնազգի հին և նոր ախտերը, ստամոքսի, աղիքներու, երիկամներու, սրտի եւայլն հիւանդութիւնները անգլիական և ամերիկեան նորագոյն մէթոտներով կը դարմանէ։ Ֆրանկախտը և անոր հետեւանք բոլոր յատուկ հիւանդութիւնները «Մալվարսան»ի և բալսրվին նոր դրութեամբ «Օսամին»ի ներարկումներով կը բուժէ առանց ս'նե՛ լ ցաւի և առանց գրաղումի արդիւք ըլլալու։

Որպէս զի ս և է մէկը չի վարակուի թիֆոյով և գոլերայով, վերջերս Ամերիկայի և Անգլիոյ մէջ հնարուած, կիրարուած և յաջողութեամբ պատկաւած նորագոյն միջոցներով պատուաստում ալ կը կատարէ։

Ուրբաթ օրեր մինչև կէս օր Ձրի։

5—36

ԴԱՂՂԻԱԿԱՆ ԱԽՏԻ ՄԷԿ ԱՆԴԱՄԷՆ ԲՈՒԺՈՒՄ

ՏՔԹ. Յ. ՈՒՂՈՒՐԼԵԱՆ

Բրոգիէսու Էրվիսի վերջին անդամ գտած 606 Մալվարսան դեղերով կատարելապէս կը բուժէ հին և նոր գաղիական ախտերը, միմիայն մէկ էնժէքսիոնով. նաև կարճ ժամանակի մէջ կը դարմանէ ջերմամիզութեան, միզամանի և երիկամունքի եւ բրօսթատի հիւանդութիւնները, ինչպէս նաև առնական անկարողութիւնն բոլորովին նոր մէթոտներով։ Իրեն դիմող հիւանդները կ'ընդունի ամէն օր իր գործատեղին, Սիրքէճի, Թրամվէյի ճամբուն վրայ Ֆէկուս լուսանկարչատան առաջին յարկ։ Ծանօթ.—Ամէն տեսակ գործողութիւններ միզանցքի և արգանդի հիւանդութիւններու և մասնաւոր խնամք։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՆԴՈԿ

ՕՍՄԱՆԻՅԷ

ՆԵՐՍԷՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Եւրոպէք Դալաբրըմ, Դալաթիա, թիւ 30

Հիանալի տեսարան, եւրոպական նուրբ օթեւանորում, ելեկտրական զանգակներով դային կապերով լուսաւորուած, անթերի սպասարկութիւն, կատարեալ մաքրութիւն, գիներ գիւրամատչելի, զաւառացիներուն յանձնարարելի միակ հանգստաւէտ եւ կեդրոնավայր պանդոկ։

Ճաշարան, ընթերցարան և սրճարան տպոն։

ԾԱՆՕԹ.— Ուշադրութի՛ւն, ԵՒԻԳՍԷՔ ԳԱՏԸՐԲՄ հացէին, չչփոթել ուրիշ Օզմանիյէի հետ։ 5—50

ԱՌԱՋԻՆ ԱՑՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԶՐԻ Է

ՏՈՔԹՕՐ

ԳԱՌԼՕ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԱԲՐՈՏԻԹԵԱՆ

ԵՒ

ԾՆՆԴԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՑ

ԱԽՏԵՐՈՒ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆՈՒՄԸ

Ծննդական և աբրոտիթեան գործարաններու Հիւանդութեանց մասնագէտ բժշկ Տ.թթ. Դաուլ Յակոբեան գիտական վերջին նորութեանց շնորհիւ առանց ցաւ պատճառելու մենթակային հիմնապէս կը բժշկէ ֆրանկախտը, հին և նոր ջերմամիզութիւնը, առնական անկարողութիւնը և սերմնահոսութիւնը, ինչպէս նաև երկու սեռի վերաբերեալ աբրոթիաեան և ծննդական հիւանդութեանց ամէն տեսակները և կանանց սրգանգային հիւանդութիւնները։

Ամէն օր, կէս օրէն վերջ, բացի կիրակի օրէն կը գտնուի Պահէէ-Դարու, չաքարավաճառ Հաճի Պէքիրի անկիւնը, թիւ 18, Մէրսիմէճեան-Պիանքի դեղարանը։

Ուրբաթ օրերը Ձրի

"ՐԷՍԻՄԼԻ ԳԱՄՈՒՍԸ ՕՍՄԱՆԻ"Ի ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԱՒԱՐԱՏ

Թուրք նշանաւոր գրագէտ Ալի Սէյտի պէյի յօրինած եւ վեց մասնագէտներու սրբագրութեան բովէն անցած սոյն գործը, 3 մեծ հատորներ, 1200 էջեր, 4000 պատկերներ, 60 մեծ թապլոներ եւ 4 գունաւոր պատկերներ կը պարունակէ։

Երեք հատորին անկապ գինն է 70, լաթակազմիներ 80 ղրուշ։ Ընաեր թուղթի վրայ տպագրուած 3 հատորին անկապ գինն է 80, կաշեկազմիներ 95, թուղթերը ոսկեզօծեալ եւ ըստիր կաշեկազմիներ 108 ղրուշ։ Գաւառներուն համար 10 ղրուշ թղթատարի ծախք կ'առնուի։

Դպրոցականներու համար մասնաւոր զեղչ։ Վաճառման կեդրոնատեղին է Կ. Պոլիս, Պալը Ալի Ճատէսի, 32 թիւ ՃԻՀԱՆ գրատունը։

"ՄԱՆԶՈՒՄԷ"Ի ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

"Մանզումէ"ի հիմնուելէն ի վեր մեր գաւառի յարգելի թղթակիցները իրենց շահեկան ու ճշգրիտ տեղեկութիւններով ճոխացուցած են մեր թերթը։ Կը յուսանք որ ապէսի վերջ, մեր նոյն թղթակիցները կը հաճին չարունակել իրենց այդ օժանդակութիւնը, որուն համար կանխաւ կը յայտնենք մեր շնորհակալութիւնները։ Արդէն «Մանզումէ»ն միայն ժողովուրդին թերթը ըլլալով, ձեռքէն եկած օժանդակութիւնը չէ զլացած և հիմա ալ ոչ է գաւառացի անհատ որ ոչ է գործ ունենայ և կարգադրելու համար գժուարութիւններու հանդիպի, կրնայ դիմել Տնօրէնութեանս և ըստ կարելւոյն գոհացում ստանալ։

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ «ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի

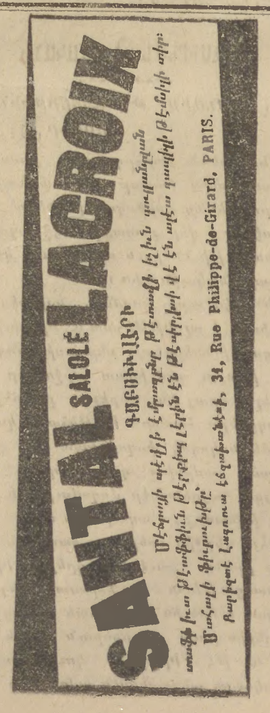

ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԳԱՐՆԱՆ ԵՂԱՆԱԿԻՆ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՊԻՏՈՅՔՆԵՐ

ԿԸ ԳՏՆՈՒԻՆ

ՇԹԱՅՆ

Վ.Ա.ՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԱՄԵՆԷՆ ՄԵԾ

ՀԱՆԴԵՐՁԵՂԻՆԱՑ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

ԿԱՐԴԱՑԷՔ ՍՄԲԱՏ ԲԻՒՐԱՏ

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԿՈՂՄԷՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՎԱԾ ԳԵՂԵՑԿԱՅԻ ՄԻԱՅՆ

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԻԱՅ 80 ՂՐՈՒՇ